

De visitatione

frequenti p̄uaricatōe iterant/frequēti sententia debēt condēnari. et velut repullulātia malis radicibus germia crebrius amputari. p̄sertim p̄visitatōem que est quedam applicatio legum ad opatōem ⁊ sua viuificatō. que aliter mortue sunt vel languescunt. **D**uodecima p̄uision. **F**iat ad extremū reductio pulcre pacis tam turpiter exulantis ad habitaculū totius ecclesie. et hoc p̄ imploratōem diuine misericordie. **P**er morū correctōez/ qui nos sua pueritate a nobis deo q̄ separāt. **P**er concilij generalis (si ita visum fuerit) celebratōem in quo generales p̄ xp̄ianitatem errores passim sparsi venirēt hoc generali remedio corrigendi. **P**ergebat hoc loco industriosa sedulitas/ velle plura/ particulariaq̄ sup ip̄o scismate pestifero terminando differere vt de subtractōe. de neutralitate/ de beneficiōz ad ordinarios reuocatōe. sed modestia repressit dicens. hic neq̄ locum esse. neq̄ tempus. iam q̄z dādus est ait multiloquio tuo finis. **P**arui modestie/ et sub exhortatorio quodaz epilogo cōcludere taliter instituit. **B**onus pastor vt audiuit vestra deuotio preclarissima viri patres ⁊ fratres/ bonus pastor animā suam dat pro ouibz suis/ dicit xp̄s pastor ille qui fecit quod docuit. **H**ā cepit facere. post docere/ vt qui potens erat prius opere/ post sermone. **P**ri^o corā deo de hinc corā populo. **D**edit animā suā pro ouibus suis in p̄dicatōe in opatōe in sacramentoz p̄ mortē eius viuificatōe. **F**iat hoc similt̄ a vobis. **A**tendite prius vob/ de hinc vniuerso gregi. in q̄ posuit vos spiritus sanctus regere ecclesiaz dei/ quā adq̄siuit sanguine suo. **Q**uāobrez inueniat apud vnuquēq̄ vestrū conformit̄ ad p̄missam triplicitatē/ et sacrā euangeliij lectōnez triplex conditō. **V**ocet vnuq̄q̄z oues suas p̄prio noie ⁊ hoc predicatōe ⁊ familiari exhortatōe. **V**adat añ eas ⁊ hoc exēplari cōuersatōe ⁊ sollicita directōe. **D**escēdat ⁊ adiuuet eas ⁊ hoc in sacramentoz religiosa ministratōe. **S**ic associabit eū sedula turba/ canes latrantes i voce p̄dicatōis. **S**ic audient vocē eius oues. ⁊ sequēt. quia p̄cedet eas in gressibz opatōis. **S**ic demuz cognoscet singulas et noie attendēs diligēt vultū pecoris in sacramentoz p̄sertim p̄fessionis exhibitōe. **S**ic pascet eas tripliciter. **P**ascet verbo. **P**ascet exemplo.

Pascet subsidio. **E**t hoc p̄ seip̄m qd̄ vtiq̄ sanctius efficaci^o est/ vel p̄ idoneos visitatores substitutos. **A**dinuate deo/ et oia p̄firmante/ q̄ est pastor bonus ⁊ de^o benedictus. **I**n secula seculorū amen. **F**init.

Incipit tractatus eiusdē Cancellarij parisiē. **D**e visitatōe prelatorū vel de cura curatorum.

Alaudē dei et edificatōem populi christiani / cōpilata est hec breuis ⁊ rudis cōpilatio/ tēpore quo celebrabat Remis p̄uociale cōcilium Anno dñi. **D**.cccc.viii. april collecta tā ex sermone illic habito q̄ ex sedulis dictis varijs plimoz. **E**t in p̄mis cū institutōes canonice/ sint inefficaces ⁊ lāgvide/ nisi per pastore q̄ est lex viua/ demādetur effectui/ saluberrimū videt p̄ reformatōe mox ⁊ subditoz emēdatōe/ q̄ pastor iuxta canonicas sanctōes visitet diligēt ⁊ crebro suū gregē/ aut p̄ ip̄m aut p̄ vicarios doctos/ hñtes plenariā ab eo p̄ratem/ in negocijs p̄serti sp̄ualibz ordinādis ⁊ expediēdis/ p̄cipue circa materiā penitētie. put eis visum fuerit expedire. ⁊ cū moderato stipēdio eis ordinādo p̄ platū. **Q**ua in re vident̄ attēdēda p̄ quadā generali re mēoratōe ea q̄ sequūt. cū additōe v̄l diminutōe fm̄ circumstātiāz occurrētū q̄litate. ⁊ cū appositōe remedioz fm̄ prudētiā visitat̄. **P**ri^o visitatur p̄lat^o aliquā parochiā p̄sonalr/ aduentū suū p̄nūciat per dies aliquot pri^o indicās p̄ scedulam vt si q̄s indigeat p̄silio vel remedio salubri p̄ facto p̄scie sue/ siue incōmutatōe vtorū/ siue in casibz refuatis siue in alijs q̄buscūq̄/ sit pat^o tali die. tali hora ⁊ tūc p̄fidet aduēiat. **I**ndicaf̄ p̄terea oibz parochianis cessatō ab oī ope/ vt i ecclesia p̄peant. **I**tē si visitator sit p̄lat^o/ indicet eis vltra h̄ q̄ ad sacm̄ p̄firmatōis digne suscipiēdū se p̄parēt. ⁊ illō recipiat. **Q**ui si nō sit p̄lat^o/ indicet adire eū q̄ primū p̄mode poterūt. **E**t ei sacm̄ salubre. nec p̄tēnendū dum oportunitas se ingerit. **I**tē visitator in principio sui aduētus/ poterit ad pplm̄ i ecclesia p̄ sevel p̄ aliū facere p̄monitōez breuē/ p̄formit̄ ad illa q̄ p̄tinēt in tractatulis p̄positis. p̄ eruditōe simpliciu sacerdotū ⁊ populoz/ in materia p̄ceptoz ⁊ conscie. **I**tem visitator poterit prius si volue

vel postmodum / interrogare ab illo / vel de illo qui deseruit cure parochiali / si sit curatus / vel solum vicarius mercenarius conductus. **I**tem q̄lis est in habitu. in tonsura / in victu / in conuersatione / in eruditione. **I**tem q̄les redditus sunt in curis / et quod ministrant. **Q**uoniam ex defectu sufficientis provisionis illis qui altari deseruiunt / eueniunt mala multa. **I**tem de presbiteratus domo. ut vrensilibus et reparacionibus tam in ecclia q̄ alibi p̄ matricularios seu parochianos faciendū. **I**tem qualia habeat stipēdia vicarij ille qui deseruit / sicut tactū est. **E**t fiat sufficiens provisio p̄ principale. siue sit ille curatus. siue collegiū. iuxta canonicas sanctiones. **E**t sciatur quo privilegio gaudet curatus non residens. et si iuste. **I**tem si i parochia sit alia villa adiuncta p̄ succursu. propter quam oporteat eū celebrare duas missas quoadq̄ in die. et qualr in illis se h̄z. **E**t si in prima missa capit ablutionem qd̄ fieri nō debz. qz soluit ieiuniū nature. **I**tem videat si ille sciat ea q̄ spectat ad officii curati et specialr in materia sacroz. vbi maius eēt piculū. ut sciat formā p̄ baptismo / pro eucharistia / p̄ absolutōe tam ab excoicatione q̄ a pctis / necnō p̄ matrimonio. et p̄ extrema vinctōe. et si nesciat doceat. **I**tem sciat ab eo qualr se habeat i casibz dubijs emergentibz q̄q̄ circa ministratiōez sacroz / ut circa celebratiōem missaz dū cadit aliquid in calicē. v̄l dū sanguis effluit. v̄l dū reperitur esse inū sine aq̄ in calice. vel in p̄ride vbi est hostia sacra. iueniunt p̄mes. **E**t si nesciat doceat. **I**tem circa baptismū dum puer est baptizat de obstetrice. q̄lr se habeat et doceat. **I**tem si obstetrices sciāt verā formā baptisandi in parochia sua et sup̄ hoc poterūt obstetrices interrogari et doceri / q̄ hec forma est / spargēdo aquā sup̄ p̄ue. **I**ohes vel cristina. ego te baptizo. **I**n nomine patris et filii. et s̄. **A**men. **I**tem qualiter se habeat erga infirmos visitados in articulo mortis. et si nesciat doceat. **I**tem si celebret semp̄ ieiun. hoc ē q̄ nihil sumpsit p̄ mediā noctem eiusdē diei. quāq̄ post illā horā dormierit et ieiun. sit. qm̄ h̄ nō debz. **I**tem si ondit hostiā populo an q̄ sit p̄secrata. qm̄ hoc fieri nunq̄z debz et abusus obtētus corrigat. **I**tem si vnq̄z celebrauerit suspēsus a iure vel ab hoīe / per excoicationem qz ab irregularitate inde p̄tra

eta solus papa et summi penitentiarij / tūc absoluit et p̄ hoc doceat. **I**tem si celebrauerit corā excoicatis causa timoris vel fauoris. vel qz nolebāt recedere. et iuxta rationem siue tenorē. det sibi consiliū. **I**tem si dixerit primā anteq̄z celebret. sicut d̄z fieri. nisi in die natalis dñi. **E**t si p̄ pollutiones nocturnas aut diurnas / statim celebret sup̄ illa re doceat quid agendū sit. nūc p̄pter reuerentiā sacramēti. nūc p̄pter officij sui necessitatē. **I**tem quō se habz in foro penitētie erga cōfiteutes sibi qualr interrogat de pctis. qualiter instruit. qualiter absoluit. qualiter remittit pro casibus refuatis. **E**t qui sunt casus reservati qualiter absoluit excoicatos vel p̄cipantes. qualiter iniūgit penitētiās. **E**t si absoluat eos qui nolūt habere p̄positū desistendi a pctis. ut rancore furto luxuria. Quibz locis et t̄pibus / audit cōfessiones. **S**i p̄ peccatis occultis / dat penitentiā publicā vel solennē / sicut faciūt stulti penitentiarij in principio q̄dragesime mulierculis et hoībus qui sepe nullā h̄nt culpā aut saltē nō publicā sup̄ morte puuloz suoz. et doceatur diligēter de omnibz / verbo vel scripto. **I**tem si eccliam suā cū sacris ornamentis et sacro crismate et fontibz p̄ baptismo / teneat decēter et honeste et secure. **I**tem si altare suū sit integrū. si hostiam sacram mutat de mense in mēsem vel crebrius / vel super his sollicite moneat atq̄ doceatur. **I**tem sciscite caute secreteq̄ ap̄d parochianos de alijs moribz suis ut si sit p̄tinēs v̄l cōcubinari. si sollicitat ad malū mulieres p̄fitētes / si p̄ irā vel crapulā / frāgit sigillū cōfessionis signo vel verbo. si sit lusor ad tabillos vel aliter scandalosus populo. in tabernis in iuramentis horribilibus. et sic admoneatur ut emendetur vel eijciatur. **I**tem quos accipit adiutores in confessionibus audiendis circa pascha. **E**t si se fratres ingerunt eo tunc inuito / et si parochiani sui omnes seu sibi vel ordinarijs ab eo representatis licet ab alijs se dicant fuisse cōfessos. **I**tem si per negligentiaz suam aliqui sperant sine sacramentis vel pueri vel egroti. aut si mulieres h̄ntes pueros ex cōcubinato / admittit solenniter ad purificatiōez. qm̄ hoc nō debz. **I**tem qualr denūciant festa. qm̄ se fit excessus et laqueus apponitur si necit. **I**tem qualr facit absolutōem generalem.

R

D

De visitatione

in pascha. et si nescit doceatur et detur sibi forma. Item si habeat statura synodalia. et si sciat legere ea. et si publicat ea que debet et talibus populo nunciare. et in hoc debent esse prelati paucis contenti quo ad illa que concernunt temporalitatem ecclesie. sed magis de salute prouideat animarum. Item si sciat cantare et legere in missali diuine legis. et si denunciatur suis parochianis et qualiter. Item si habeat in scriptis tenorem generalium preceptorum. si sciat septem peccata mortalia. et videatur de doctrinali simplici. vel de tractatulis alijs ad hoc ordinatis. quoniam hec sunt magis necessaria et utilia quam sole constitutiones synodales ut dictum est.

Ceterum post inspectionem de moribus curati vel sui substituti poterit fieri inquisitio ab eodem vel ab alijs probis/super conditionibus parochianorum et hoc caute in generali petendo qualia vicia magis regnant in parochia. et secundum hoc posset visitatorum sermo melius adaptari. Inquiratur ergo si in parochia sint plures excommunicati. in quibus casibus. ut visitans possit ad eorum absolutiorem procurandam melius procedere. Item si regnant ibi hereses. sortilegia et qualiter et si sint superstitiones in ligaturis scripturarum et breuius appensis. si blasphemie/si yfure/si false mercatores. si furtum/si peccatum contra naturam. si adulteria et similia. quia secundum ista. poterit visitator/predicationem vel visitationem suam. vel confessionem/fructuosius adaptare/ut dictum est. Item si parochiani bene seruatur festa principalia. veniendo ad missam. et stando per totum. vel si recedunt sumpta aqua benedicta. vel post eleuationem corporis christi. Notetur hic de moderacione qualiter fieri possit in tot festis. siue per concilium generale. siue per prouincialia de consensu eiusdem concilii generalis. Et notetur de festo trinitatis solemnizando put papa nouiter instituit. Item si soluatur decimas. de quibus et quibus. Si uenit omnes ad confessionem saltem in pascha ut tactum est. et si sciant pater noster et credo. et si dicunt illa. et si non compelluntur ad illa scienda et dicenda. Item si uerantur ab officarijs prelati vel alterius qualiter. super his. prouideat visitator. Item si testamentorum executores faciunt/moneantur et cogantur. Item si fuerint inter aliquos inimicitie capitales. et sic finiantur put poterit fieri

Item si sint lites motae inter eos et quibus causis et si possent ad concordiam summarie conuocari/ut tactum est iuxta hoc moneantur simpliciter. Item si ieiunia ecclesie obseruentur. vel si irridentur. Item si schole habentur in uenibus. Item qualiter instruuntur pueri in parochia et alia loca visitando siue sit in religione siue alibi. quia a pueris debet inchoari reformatio ecclesie. Et prohibeatur hic nimia familiaritas fratrum et sororum adinuicem et cum parentibus. quia iacendo cum eis. aliquando suffocatur in corporibus. et deterius aliquando. puenit in moribus. prouideatur igitur quod sint schole ubi non sunt. Item si morientes in puerperio aperiantur. ut infans uisum recipiat et baptizetur quam hoc expedit. sed cum cautela. Item qualiter se habent parochiani in ecclesia reuerentur et ordinate et quiete. et si non moneantur ipsi nec fiant ludii diabolici fatuorum. Item si fiant sermones apud eos et quomodo missi sunt. et quid dicunt super materia indulgentiarum si irrationabilia aut medacia essent. prouidendum. Item si laici et mulieres intrant chorum. et si ducunt choreas in locis sacris. et si illic celebrant conuiuia. et si induunt vestes sacras/et si sic corrigantur et prohibeantur. Item si irreuerenter se habeant dum baptizantur sui pueri et dum sunt matrimonium/vel in alijs sacris/ridendo iocando garrulando et si fiunt nuptie/cum bannis et in ecclesia parochiali. Item si infirmi prius querant medicos aliarum quam corporum. et iuxta hoc quod fieri debet moneantur. Item si parochiani turbant/vel per canes vel per infantes clamantes/diuinum officium quod nequaquam pueniens est fieri. Item si diebus festiuis exercent a secularibus iusticiarijs/torture et questiones ad mortem et si impediunt ne possint ante mortem. quod omnia fieri non debent. Item si quod loquuntur irreuerentur de prelati et dominis et alijs scandalum procurantes non correccionem. Si querunt extremam unctionem in infirmitate. Si abortiuos et excoicatos sepeliunt in cimiterio. Si exercent mercaturas in festis et locis sacris/et si exercent tunc opera fuilia. Et si in ecclesia sint arce siue necessitate gurgaz/et secundum hoc doceantur quid agendum est. Item si parochiani excedunt in crapula et ludis prohibitis. et sibi/specialiter in nocte natalis domini et alijs uigilijs sacris/et super his doceantur. Amplius si sint alicubi iudei/uideatur quod non seducant christianos/nec signis careant distinctis/et si uelint conuerti/non omnino spolientur suis rebus

Amplius si in parochia sint domus religioſoz & hoſpitalia. fiat inquiſitio ſm ſtatutis eorundē. & qualiter ſeruant vota ſua. ſpecialiter cōtinentie & paup̄tatis ſine appropriatione. quomodo curāt de paup̄ibz & ſpecialiter in ſp̄ialibus. et ſi anteq̄s recipiant infirmi/ conſiteantur. quēadmodū ſit in domo dei pariſius. Item ſi illic ſint monachi compatres. Si obligant eccleſias ſuas. et ſi ſic/ prohibeantur.

Rarus applicet ſe viſitator per ſe v̄l ſuos comites ad audiēdū confeſſiōes diligenter et moroſe/ tam magnorū q̄s paruoꝝ/ modis idoneis. et ſm inſtructiōes alibi memoratas. p̄ſertim q̄ ad peccata carnis/ q̄ difficili⁹ extrahūt. nam in hoc ſtabit fructus p̄cipaliſſim⁹ reformatiōis. Item ſi ille q̄ deſeruit cure reſtus fuerit idoneus deſ ſibi bona p̄tās ſup caſibz occultis reſeruatis. & p̄ſertim q̄ ſunt repetita. & erga iuuenes & feminas.

Item ſi nō reperiat eſſe talis/ inſtituat in p̄ximiori loco vnus idone⁹ ſecularis/ vel religioſus/ tanq̄s penitentiari⁹/ ad quem poſſent remitti parochiani ſup talibz caſibus reſeruatis & ſup habendo cōſilio i talibus dubijs cōſciētie. Item de p̄bata appoſitiōe remedioꝝ p viſitante expediat vt habeat & haberi faciat/ tractatōs breues. p parochias in vulgari de examinatōe cōſcientie. & de caſibus reſeruatis ad hos v̄l ad illos. cū ſtatutis ſinodalibz abbreviatis. p cognoscendo q̄ ſunt forme p̄ſciſe ſac̄oz. necnō de p̄ceptis dei. atq̄ ſimilibus. Item pro tractādo certū & fructuoſum modū reſuandi p̄ctā. videt p̄mo q̄ nullus caſus debz reputari reſeruat⁹ ap̄d pueros & puellas iuniores. xiiij. annis p̄pter cauſas i quadā quondā epiſtola notatas que incipit. Pontificali dignitari.

Item modus traditus in ſinodalibz dñi epi Lameracen. videt idone⁹ paucis additis aut remotis. p̄mo loq̄t̄ epi ſic dicēs. Reſuam⁹ nobis maiora peccata. videlicz p̄ctā cōtra naturā in viris vltra. x. ānos. homicidia. incendia. ſimonias. hereses. apoſtaſias ſacrilegiū vltra q̄draginta ſolidos. inceſtus cū patre matre filio. filia. ſozore. fratre. & cū religioſis mulieribz ac p̄feſſis. iniectiōes violentas manuū in parentes ex deliberatōe factas. ſortilegia in ſacramētis. videlicz in euchariftia & chriſmate. oppreſſiōes paruuloꝝ. voluntarias &

procuratas. negligētias parentū in igne. vel aqua natos p̄dentū/ piuria ſolemnia et fidei fractiōes ſolemnes in terra noſtra. votoꝝ ſolemniū tranſgreſſiōes. maleficia impediētia coitū cōiugatoꝝ. pcuratiōes ſterilitatū vel abortiuoꝝ/ p̄p̄inatōes veneni. magnas blaſſemias deo factas. caſus eoz q̄ falſificāt lrās curie noſtre. vel abutunt̄ eiſdem. oēs excoicatiōes/ tā a nobis q̄s a canone latas. exceptis inferi⁹ noiatis et ex̄p̄ſſis. & oīa alia peccata/ iſtis grauiora.

Cauſus penitentiā p̄ decanatus cōmiſſi. cōmittim⁹ penitentiarijs noſtris generalibus p̄ decanatus deputatis. Peccata p̄tra naturā in om̄i etate a mulieribus p̄petrata. & a viris infra. xx. annū pollutiōnes manuū in om̄i etate. piuria & fidei fractiōes que nō fuerūt fracte in curia noſtra votoꝝ nō ſolemniū tranſgreſſiōes. iniectiōnes manuū in parentes vbi nō fuit leſio grauis vel deliberatio. ſortilegia que nō ſunt de euchariftia vel chriſmate. iniectiōes manuū paruuloꝝ in clericos vſq̄ ad. xx. annū oppreſſiōes puuloꝝ nō voluntarias ſed caſuales. clandestinas nuptias. inceſtus. exceptis patre. matre. filio. filia. fratre. ſozore. om̄ia adulteria/ hoc ſaluo/ q̄ ſi clādeſtine nuptie inceſtus adulteria p̄ duos teſtes aut plures qui his interfuerint/ aut alias p̄ cōem famā vel infamiā p̄bati poſſint/ prius ſuper his eccleſie v̄l noſtrā iuriſdictionem exercētibus ſatiſſaciant.

Iniectiōnes manuū in clericum vel ſacerdotem. vbi nō eſt enormis leſio que tamen ſi probari poſſit (vt predictū eſt) prius eccleſie et leſo ſatiſſaciat. Sacrilegia vſq̄ ad. xl. ſolidos. ita tamen q̄ debita ſit reſtitutio eccleſie de eiſdem. Om̄ia peccata in quibus curati habent poteſtatem.

Item reſtitutiōes incerte conuertende ad pios vſus. Cauſus qui p̄ſbiteris parochianis curatis et eozum vices gerentes/ committūtur Inordinatus concubitus cum mulieribus. mollicies & peccata contra naturam in etate puerili/ in viris vſq̄ ad. ix. annum adulteria ex parte viri p̄oueniētia/ damnificationes et furta/ dummodo fiat reſtitutio eccleſie/ iniectio leuis manuū in parentes/ ſacrilegia in rebus minimis et cōmunibus/ vbi non eſt horroz et turpitudō/ periuria p̄iuata in quibus nullus dānificatur. ſup̄rū virginiū abortus nō procurati ſed caſuales

De visitatione prelatorū

De casib⁹ nobis aut penitentiarijs nostris reservatis/curatis et eorū vices gerētib⁹/excepto mortis articulo aut alia manifesta necessitate/absolvere omnē interdiciamus potestātē. **S**acerdotes vero/confessiones mulierū cum quibus peccaverūt aut fautorū et mediatorū nō audiunt. donec saltem de peccat⁹ inter eos/alij⁹ cōfessi fuerint competenter. et cessaverit infamia/si qua fuerit propter hoc contra eos. s; mittant eos ad honestos et idoneos confesores. **A**c ibidē notet q; hic expedire vult in p̄silijs provincialib⁹ esset maior auctoritas collata a papa/circa ordinē casuū reservatorū/et irregularitatis/vt salubri⁹ p̄videret.

S **P**ro si talis visitatio de qua loq̄mur nō fiat p̄ parochias/videtur tamē ista diligentē esse interroganda sigillatim a quolibet curato et vicario eius/fm statū suū. et hoc dū venit ad sinodū episcopi et aliorū. et hoc vel publice vel ad partē. vulgari lingua vel latina. put expeditenti⁹ vel vtilius esse videbit ad laudē scientiū et nescientiū verecundiā ac doctrinam. **I**te fieret talis examinatio de omnib⁹ q; ad regimē curarū/p̄silijs eis littere concederent. **I**te dñi plati et alij habentes iurisdictiones poterint facere speciales instructiones pro inq̄sitiōe faciēda sup̄ abusi⁹ q; dicunt fieri in curijs suis. vt sciant et p̄videant. tāq; incipientes reformatōes a seip̄ et a domo sua. **I**te notet hic de iuramentis officiariorū req̄rendis et seruādīs quoniā ordinatū est q; multa facto iurēt. s; ferē nihil obseruāt. **I**te de iuramento exacto ab illis q; questionantur. vel p̄ impossibilitates a mercatorib⁹. q; tñ iuramento non stat. cū finis ois cōtrouersie sit iuramentū fm aplm. **N**ā p̄ ista gradis laque⁹ ad p̄iuria etiā publicā et solēniā p̄curat. **I**te de testamētis expediēdis sine tali sumpta et tactu in p̄iudiciū graue aiaz q; torquetur in purgatorio. **I**te de excoīcatōib⁹ tā frequēter et leuit̄ fulminatis a iure et iudice. **I**te si absoluat iudicialr ab excoīcatōe. **I**te aī itez sacramentalr. q; sic oportz fieri. vt sup̄ his fiat declaratio p̄ hoc sacz cōciliū. iuxta institutiōes olim et nouit̄ p̄ venerabile vniuersitatē parisiē. cōpositas. **E**t licz sentētia excoīcatōis nō ligat vt excoīcat⁹ vites/nisi sit iudicialr p̄nūciat⁹ cē talis. **S**ilr q; irregularitas nō incurrat p̄ excoīcatōe. nisi sit declarata p̄ iudicē. et ita

de silibus q; multos tollerēt laq̄os aiaz et inde melior ordo ierarchie ciuil̄ seruaret.

Ite de p̄motorib⁹ q; dū faciūt excoīcatōes iniustissimas nihil solūt de expēsis/nec puniunt. sed reportant salaria sua ab innocentib⁹ absolutis diffamatis et exceptis.

Ite de applicatiōe p̄ emendis ratorū in p̄iosus et publicos. q; aliter est scandalū contra platos in pplis. **I**te ad curiā dū notā vel spēm simonie i oib⁹ vbi dant pecunie ad ministrandū sp̄ualia sic sunt ordinēs. sepulture. baptism⁹ misse etc. **E**xpediēs videt et cōformit̄ ad iura. aut q; nihil recipet. aut cū moderatiōe maior. aut q; p̄us darēt sp̄ualia q; aliqd̄ exiget vel recipet sp̄ale. s; postmodū q̄rent conueta. que si renuerent cōtumacit̄ solui/fferet tunc honest⁹ actio contra tales. **I**te hoc esset interpretandū si iura olim tradita cōtra dantes aliqd̄ in omni re sp̄uali/et in introitu religionis/sint in sua seueritate seruāda. sicut apparet q; nō. alioquin feretorus ecclesiasticorū certus in damnatiōis statu esset. fiat igit̄ declaratiō. **I**te in ministratiōe ordinū fiat diligentior inq̄sitiō et obseruatio etatū instituta p̄ canones. et hoc p̄ religiosos sicut p̄ alios. **I**te idem si sint priuilegiati. quia hic est laque⁹ formidabilis p̄ prelatos et pro talib⁹ ordinat⁹ p̄pter suspensiōē et alias p̄nas iuris vt p̄pter defectum plati in intētiōe. quia p̄dicunt publice/q; intendūt tales ordinare. vt subdiacon⁹ in. xxiiij. diaconus in. xx. sacerdos in. xxv. anno nedum propter scientiā sed etiam propter mores. **I**te q; nō promoueant sine certo et stabili titulo b̄nificij vel patrimoniij sine fraude. **I**te sciant cōperent loqui latinū et intelligere. **E**t p̄videat q; non sint vt sacerdotes in scandalū. et hoc p̄ficeret ponere modū tot missis quas habere volunt in domibus suis cōmuniter homines parui status. **I**te denunciēt recipientib⁹ sacros ordines q; faciunt vōtum castitatis solennē ne putent se liberos ad fornicādum sicut fatui quidam putāt. **I**tem cōtra predones et veratores terrarum ecclesie videt̄ procedendum p̄ viam publice et pie predicatiōnis ad dominos. insinuando grauiam particulariter. et ostendendo pericula suarum animarū nisi p̄videret. et nō dando onera denunciādo curatis aut suis vicarijs. quia nec audent nec possunt exequi

Item querat executio constitutionis qua papa fecerat pro theologis. immoverius pro ecclesijs. vt scz in qualibet ecclesia cathedrali et collegiata notabiliter/ sit vna prebenda effecta in pperuu pro vno theologo qui legere docere et predicare sit astrictus. Similiter prouidendum esset abbatibus et monasterijs qd non carerent viris doctis et bonis etiam a puero/ meditari in lege domini die ac nocte quia in tali quidē de diuinis intelligeret aut saperet. **I**tem reformetur honestas in diuino officio et seruitio/ contra ludos fatuoz/ contumeliosos deo et ecclesie. et per excommunicationem et priuationem distributionū vel incarcerationē. **I**tem contra garrulatos in decoras in choro tpe seruitij et fiant noue constitutiones aut iam edite cōseruent. **I**tem deberet fieri specialis inq̄sitiō vt visitatō pro mendicantibus tam in facto sermonū confessionū q̄ aliorū. et specialiter q̄ euent cōsortia feminaz in camerulis. et de tractationē in sermonibus. et fabulas inutilis. et assertiones temerarias/ diffinitionē do aliquid generaliter esse peccatū mortale vel non esse. **E**t querat. qualiter in pmissis se ingerūt. et si cōtra decretalem omnis vniūsq̄ serus. **I**tem querat de quibus peccatis remittūt ad penitentiarios. qz dicit qd aliqui absoluūt ab omnibus. **I**tem si ministrant sacramenta phibita/ cōtra phibitionē iuris. si predicāt contra prelatos et sepulcras et decimas. si admittunt excommunicatos a iudicibus/ ad sua cōsortia in diuino officio seu seruitio et ceteros. sicut fertur ab aliquibus esse. **I**tem pro prioratibus desolatis/ vbi non sunt nisi vnus vel duo religiosi sepe in scandalū sui et aliorū. esset prouidendū/ quia dū redeūt ad claustra/ turbant alios nec proficiūt. **I**tem de obseruatione benedictine/ pro monachis nigris et alijs videant illa que necessaria sunt/ declarent. **I**tem videat de modo conferēdi bene et libere beneficia in casu reductionis beneficiorū ad ordinarios et de relijs cōsequētib. **I**tem prouidēdū est in excessibus visitatū plus sepe ad q̄stū et pompā et destructionem q̄s edificationē. et ordinent circa inoderata. **I**tem videatur de modo habendi certā contributionem pro tota prouincia/ ad defendendū et prosequēdum ea que fuerūt ordinata. **E**t q̄ ipsa viriliter et prudenter exequātur/ vsq̄ ad ali

ud prouinciale conciliū et de triennio ad triennū fieri debet et pena apposita vel ordinetur alia/ conseruet et declaretur. **S**imiliter qui debent cōparere et qualiter. **I**tem si expediat tres vel quatuor prouincias quandoq̄ cōuenire. **I**tem si ordinetur cōformiter ad decretalem aliq̄ qui habeant inquirere reformanda per quilibet diocesi. et referre auisamenta prouisionū decētū/ in sequenti concilio. **I**tem fiat in qualibz diocesi monitio similis illi quā eps fecit parisiens. contra loquētes sub specie ioci cōtra fidē et sacramēta. vt scz audientes/ denūciant tales ep̄o loci vel officiali vel suo curato/ infra octo dies aut q̄s prior modo pot fieri. **E**t hic essent grauit cantilene erronee et lubricet contra honorē matrimonialis sacramēti cōposite/ prudēter fm locoz et temporū et mox q̄litates. **H**ec in q̄s plus in modū cuiusdā mētorialis q̄doctrine subtilis notata sint. det autē in exequēdis sp̄s sui robur deus q̄ est benedictus in secula. Amen. **F**init

Berno eiusdem in

dominica. xix. post pentecosten de quatuor domib. **E**t potest dici in dedicatōe ecclesie

Uade in domū tuā. **O**riginaliter Bath. ix. et Bar. ij. et recitatur in euāgelio dñice currentis. **E**t si hec xpi vox ad me traduci pot̄ q̄si me iubeat in domū regredi et increpans dicat. q̄re tu enarras iusticias meas et assumis testamentū meū pro os tuū. **A**ttamē qz sic op̄ est mouēdi audacia/ p̄stat palyticus hodie a peccatis simul et morbo curat in illa quā ingressus fuerat xps domo. **S**ic agā. eo modo in domū vbi xps grabato proprie fragilitatis instrat plena fide deuoluat. q̄tin morbi dā ipse palyticus meo mēris eiciat. **E**t q̄ illa est xpi domus reuerendi p̄tes. **D**omus haud dubie de q̄ in hymno canit **D**omus pudici pectoris templū rep̄te fit dei **D**omus insup quā p̄ asilo et tutissimo oim criminosoꝝ refugio xps in celo lōge p̄clario re quā olim romul⁹ in latino p̄stituit **D**e asilo romuli florius in epitomate libro p̄mo **H**ec domus est ad quā te iubere **I**esu p̄go/ in qua sanari custodiri q̄s cōfido/ ac p̄ inde verbū tuū te consentiente grati⁹ eloqui/ ad quam cum gabriele nos omnes accedamus precor dicentes. **A**ue **M**aria

Sermo factus dominica

Vade in domū tuā. Apud indoctos/verba domini ac saluatoris nostri Iesu/bumilia quidē aridaq; vident. Qui si autoris sapientiam perpenderent (Ipse enim est in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi Colof. ij.) intelligerēt profecto ea verba multa sententiarū maiestate plena esse. multa insuper sensuum varietate secunda. Nihil in eis ociosum reponi puranduz est. nihil quod nō fidē edificet. mores cōponat. spem erigat. caritatem corroboret. et ad beate felicitatis desiderii accendat. Tot quippe sensus/verbi auctor intendebat (fm guilhel. parisiens in de fide et legib⁹) quot ex eo elici vel quomodolibet inspicī veritates possunt quemadmodū deus tot in re creata bonitates quot ex ea perueniūt bonitates preintendit. Qua in re perspicuū est sacram scripturā. pro immensa capacitate sui domū et omni parte amplissimā existere. in qua fabricatrix sapientia/mēsā posuit copiosissima ciborū omniū suauitate refertam. Sapientie nono. Ceterū veluti speculū cōcauū quatuor facies et reflexione varia radiorū visualium ostendit/nō aliter inspector solers verbi diuini. quatuor saltē veritates fm quadruplicē expositionis modum poterit intueri. **Q**uōd vt manifestius fiat et ad collocandū nostre collatōnis fundamēta ordinēq; in dicendis obseruandū/ad thēma nostrū cōuertatur intuitus. **V**ade inquit in domū tuam. Potest certe domus ista/ad materialē hominis inhabitatōez referri iuxta sensum litteralē. quomodo sumptū est in locis scripturarū innumeris. nominati Luce. ij. vbi christus ad zacheū dicit In domo tua oportet me manere. **P**otest secundo per domū ecclesia militans intelligi iuxta sensum allegoricū. prime ad Thimoth. ij. Scias quomodo oportet te in domo dñi cōuersari. Et. ij. ad Thimo. ij. In magna domo nō solum sunt vasa aurea loquitur de prosperitate hominū in ecclesia. **P**otest subinde domus ista/hūānam significare conscientiā. iuxta moralem intellectū Debreozū. iij. Filius in domo sua est. que dom⁹ sumus nos. de qua per psal. Ambulabā in innocētia cordis mei in medio domus mee. **R**ursum q̄rto. p domū hanc/ celestis accipit paradisus/fm sensum anagogicū Job. xiiij. in-

quit eps In domo patris mei mansiones multe sunt. Et in psal. Beati qui habitāt in domo tua dñe. **Q**uis igitur phibet. R. p. his animaduersis/arbitrari saluatore rem nostrū Iesum christū quadruplicem ad minus in preassumptis verbis dedisse monitionē quasi dixisset.

In domū tuā que ē material' structura iuxta p̄mū.

In domū tuam q̄ est militans ecclesia.

Vade In domū tuam que est propria conscientia.

Postremo in domū tuam que est felicitas et gloria

Dū hec iacta sunt fundamenta ait Lactantius ex verbis Tullij/quibus supedificare volens/quatuor cōponā oratōes moderaturus vtriusq; q̄d potero stilum prius magnopere p̄cauens ac studens ne fmo frivolis illiberalisq; difformet ac sordet. dehinc elaborās vt talis sit qui intelligatur sed ab intelligentibus tum verbaq; latina sciētibus. Prima autē oratio nostra erit fm historiā miraculi christi p̄mendatiua. Secunda erit fm allegoriā ad ecclesie gubernatōnem hortatiua. Tertia erit fm moralitatē/ad conscientie habitudinē inductiua. Quarta vero erit fm anagogiam ad felicem beatitudinē inductiua. Et has duas vltimas p̄ collatōne reseruatase esse volo.

Primā que aliquātulū speculatio nis habet aggredior referre. **D**agnū est patres incliti/magnū et ad erigendū sursum animos p̄cipuū/hodier ni euangelij miraculū. qz et piā fidelū corroboret credulitatē. et execrabilē incredulorū p̄tra deitātē xpi blaffemiā radicitus exterminat. **Q**uōd vt pateat/historie veritas summā ad memoriā reuocet. **E**rat in capharnaū vir quidā/cui⁹ membra paly sis adeo dissoluerat/vt nec se ferre nec vlla cōpage subsistere posset. sed emortua et q̄si coherentia in seipsa collabebantur. **H**ec enī a corde vitalis calor p̄ meatus fibrarū diffundebat in art⁹. quippe emarcuerat aut ex frigore constringente. aut humore supfluo opilante. siue in eis viuaces nervos corrugauerat calor nimius/siue vulnus inciderat. **H**unc egorantē grabato puolutū/hoies quatuor/p̄ tecta domus/ante christi pedes demittūt. **V**ira Iesu

benignitas. mox nanq; suam deferentiū
q; fidem intuitus cum a pctis tanq; egri-
tudinis radice primitus absoluit. Dein/
de agnita inculpataq; blasphemoz iudeo-
rum cogitatione/sanitati eū restituit. **U-**
gorem insup. domū vsq; p gendi/grabarū
q; ferendi cumulauit. **Tolle inq; grabarū**
tuū z vade in domū tuā. ¶ **Nō** hec huma-
nis opibus/nō arte magica pueniūt/ ait
monicus rapax ad enea eneyd. xij. maior
ait deus. **Non** adhibet est herbarū succus.
nō pegrinorū vis lapidū. sed solo iuben-
tis sono/repente exiliūt nerui. nutāt vne
medullis sanguineq; introsus imbibit
calefcūt ossa rubet cutis. z inertia lan-
guis olim mēbra ppijs exultant officijs
restitui. **An** grande stupendūq; miracu-
lum. **An** preclarissima humanitatis xpi
dignitas que tanto in ope diuinitati sub-
seruiuit/vera eni pbabilitate dici p̄r (quā
uis rariū dñs Durādus opinet. iij. sen-
di. it) q; in om̄ib; xpi miraculis/sua hūa-
nitas propter ipsi ad verbū ypostaticam
ynionē/tanq; causa scda principalissima
cōcauit. z in hoc eminēs est quedā ipius
(vt ita loquar) omnipotentia z p̄rogatiua
singularis sup ceteros homines sanctos p
quos nūmodo merito sine corū causa
li p̄curfu/mirabilia patrata sunt. **Exur-**
ge nunc quisq; ades/ tolle grabarū p̄rie
fragilitatis. z vade pedib; mentis i domū
hanc in q̄ audis tam gloriofum opus fie-
ri. **Circūgyra** ratiōis oculos/vt luce fidei
collustrent. atq; effectu puro considera/ q̄
niam hic tripliciter opata est xpi diuinitas
In pctōz relatarōe **In** cogitationū agni-
tione. **In** subita palitici curatōe. **Nec** nē
pe opa diuinitatis esse p̄ria/ hieronim⁹ i
omelijs testis est z ex scripturis colligitur
De pctōz dimissioe **Isaie. xliij.** **Ego** dñs
qui deleo iniq̄rates **De** noticia cogitatio-
nū. ij. **Paral. vi.** **Tu** solus nosti corda fi-
lioz hoīm. **De** miraculoz opatōe in ps.
Facit mirabilia magna solus. **Op** in de
secretis secretoz **Aristo.** nō siluit **Opator**
inq; miraculoz vnus z sol⁹ est deus **Tria**
insup psonis diuinis appropriata/hoc i
actu cōspicim⁹. **Nō** ergo opificis xpi dif-
fireamur diuinitatē. **Alemētie** spūs sancti
index est criminū absolutō **Sapie** filij in-
spēctio secretoz. potētē patris morbi de-
pulsio tā subita equidē z plenaria vt pali-
tico iuberet xps. **Tolle. zc.** ¶ **S; ecce in**

domū istam ybi xps opat/veluti quondā
in domū **Lorb.** irruit pfida incredulozū
diuinitatē xpo eripientiū turba q̄ incōdi-
to murmure obstrepens dat sine mēte so-
nū vt **Saro** ait. acclamās fragilia hec eē
immo nulla ad diuinitatis in xpo attesta-
tionē argumenta. **Qualiter** inquit pro-
bat xpi diuinitatē/ peccatoz relatario cū
mo saycus sacerdos pur⁹ indubie homo/
id habuisse legat officii **Leuiti. iij.** **Et**
respōderis eū nō abstulisse peccata auto-
ritatine vt xps. s; q; duntaxat ad pctōris
cū deo reconciliatōem p ipm sacrificij z p
cum fiebat oblatio. **Non** euadis inq; he-
reticus/objicio nanq; tibi ps biterū noue
legis/ q̄ autoritatio verbo instar xpi vti
tur dicens **Ego** te absoluo zc. qd plus au-
toritatis arguere videt q; dicere. dimittit
tibi pctā tua. **Hanc** calūniā de medio tol-
lit trimēbris de ptate distinctio q̄ sup. iij
sententiaz dist. ij. cōiter notata est sto. ar-
guit **Sonauen.** **Est** itaq; in relatarōis cri-
minib; potestas autoritatis. potestas ex-
cellentie. z ptas nuda ministerialis **Pote-**
statē autoritatis dicim⁹ que sic summa est
vt nulli alteri in sua actioe innitat. z illaz
soli⁹ dei propriā esse cōstat **Ptas** excellen-
tie quāuis ab altero fluat atq; deriuat. hec
tamē est cū prerogatiua/ quā ministerial
ptas nō obtinet. **Et** que sine sacrificio si-
ne sacramēto/ sine forma verborū determi-
nata/ crimina diluit. z ministeriale ordi-
nat tribuitq; ptatem. **Cōcedit** igit sacer-
dotibus ministeriū peccata dimittendi.
nec tamen diuinitas eis ascribat **In** xpo
autem duas alias insuisse ptates autori-
tatis scz z excellentie si cōvincim⁹/ eundē
concludim⁹ deū esse. quia nemini qui de⁹
non esset collate sunt/ nec vt cōmunicarē
tur cōgruebat. **Cōvincim⁹** autē **Vides** ei
qm peccata palitici/ absq; confessioe siue
sacrificio orōe sacramento ve deleuit/ me-
rito humanitatis z diuinitatis iperio **Iu-**
uat nostrā hanc assertōez/ palitici fides
ob quam in aīa pariter z corpore sanatus
est. **Credidit** itaq; filiū hoīs illa p̄dituz
esse potentia quā sibi inesse iudaica impi-
etas detrectabat **Illā** autē que alia erat q̄
autoritatiua/ excellensq; potestas pro cu-
ius attestatōe miraculū patens subinde
monstratuz est. vt sciatis inquit **Iesus** qz
filius hominis potestatē habz in terra di-
mittendi peccata. **Tunc** ait palitico.

Sermo in dominica

Surge et tolle grabatū tuum: etc. Ac si eū dicere iudeis estimares. Per hanc quā foris intuemini curatōem. interiorē negare nō potestis. nec arguere me mēdaciū in re occulta quādo palā miraculose verba cōfirmo. **I**nsurgit rursū scdo hereticus clamor. et impugnare cessareq; nitit̄ alterū diuinitatis in xpo asseuerāde argumētum. de cogitationū cognitōe. Nam et pphete inquit. quibus nlla diuinitas tribuitur nō mō secreta aliq; cordiū penetrati sunt. quin etiā plūma ab hoibus nōduz cogitata p̄dixerūt. Quid rñdebimus. p. r. plane fatebimur et pphetas occulta multa p̄uidisse. cuius cam̄ inuestigātes. **A**rest. Quicēna pluresq; p̄hoz. eos esse dixerūt hoies purissimi intellectus. quē nec ceca viciozū caligo obnubilaret. nec tumultu. antiū curaz strepitus a tranq̄lla sede contemplatōis abduceret. et p̄inde anima ipsoz. vice speculi terfissimi politissimi in omni parte cōformis fingebat diuine illustratōis radiū suscipiēs abditaq; p̄gnosens. Veruntā tractatorib; catholicis rectior verior q; prophetaz ratio assignatur. miraculosa sancti spūs inspiratio. quā q̄ ea que dicūt. vehementes sunt ad p̄phetandū dispositōnes. Quid igit. qualr in christo potius q̄ in p̄phetis diuinitatē p̄bat cogitatōnū agnitio. p̄zosus optime. Quia si p̄pheta eēt (vt hoc et alia eē plūma indicāt et machomet. ipse cōcessit) Si talis insup qui diuine illustratōis princeps esse mereret. erat absq; dubitatōe bonus iustus verazq; se autē deū esse asseruit. cui p̄ consequens est credendū. Alioq̄n nō bonum sed blasphemū confiteri necesse est. qd̄ impiū credere. om̄is eius vita. oisq; doctrina diuinis oraculoz et miraculozum vallata testimonij; patefecit. Quā de re. **Thomas bragō. in summa. li. i. pte. xxxij. p̄mi corollarij p̄mi capituli. copiose disseruit.** **S**ed ecce tertio adhuc indignatori fremitu cōclamat increduloz multitudo. asserens p̄clarioza tū admiratōne tum dignitate miracula. alijs in domib; per homines puros effecta q̄ hic p̄ xpm. quoz si nullus est deus p̄ hoc indubitanter necet simili xps. **E**t vt de grandi hystoriarū aceruo pauca colligā. obijcit nobis iudeus **Helizeū** qui filiū sunamitis defūctum sua in domo viuificauit. **iiij. Regū. iij. Et q̄ amplius obstupescet. sol. oisū**

suoz contact. in cadauer humanū aiām simul et vitā pfudit **ibidē. xij. Opponit nobis arrianoz secta. suscitata in cenaculo tabitā p̄. Petz. Actū. ix. Et aliū in porticu templi curatū. Act. iij. Nec miref hec xpian. cū pollicit. sit xps dicēs. Qui credit in me opera que ego facio faciet et maiora horū faciet. **Joh. xij. Et si q̄s dixerit vt dñs Armachan. de. q. ar. li. ij. et ca. vltio. Et sicut Nicola. de lyra ponit vbi supra q̄ Petrus aut alter. non ideo deus p̄ hec miracula cōuincit. quia nō propria et imperatiua virtute vt xps. sed inuocādo orādoq; pegit. id facile reuellit. Umbzā nāq; petri et helizei ossa. et sudaria pauli. n̄ oras. se. certum est. vmbzā tamē petri et sudaria pauli etiā absentis. certū est opē salutiferā p̄stitit. et languētib; Actū. ix. et vt dicitū est. Helizei ossa. vitā sepulcro cadaueri refuderūt. Nunq̄d insup orauit xps miracula faciens. fleuit in seipso turbatus est. **Joh. xi. Sciebā inquit pater q̄ semp me audis. Deinde gentiles ydolozq; cultores. de suis miraculis. celebres nobis ingerūt hystorias. quozū multa complexus est Valer. li. i. ca. de miraculis. Narratq; Tarquinū cotem nonacula secuisse. et vestalem virginē. cribzū aqua tybris impleuisse. Comemorat et hoc idem cum alijs Aug. r. de ciuitate dei. ca. xvi. Suetoni. quoz tranquill. li. de. xij. cesarib; Vespasianū impatorē refert cecū illuminasse. et alterius debile crus solo calcis tactu solidasse. Josephus p̄terea secundo antiquitatu ab alexandro macedone. p̄ amphili. cū mare fuisse diuisum narrat. sicut a moise rubzū. Pro his vide si liber **Bragō. vbi supra. Ad extremū mirabiles artū magicarū effectus quis nō audiuit. lege in luteris. Exo. ca. viij. de magis pharaonis. Et qd̄ vrgentius est vide phitonissam. Samueles prophete vere suscitatrice. put lictera sonat p̄mi Regū. xxvij. ca. Et aug. opunatur in epistola ad Felicianū. Et ponitur in glosa ordinaria p̄mi Regū. ca. allegato. Quis ergo nō desistat xpm eē deū cōcludere ex miraculosis opibus. cui; hec audiat videat et p̄pendat. **W**agna vtiq; R. p. difficilis et p̄plexa hec questio est vbi de verozum a falsis miraculozū discretōne tangitur. et cam a doctoribus. p̄ raro funditus euacuata repimus. **A**mirum si ad me altior p̄ruenerit q̄ aut inge********

nio tenui comprehendere valeat / aut arido breuius sermonis eloquio complecti. Dicam tamen aliquid ne de silentio nostro gaudeat super nos inimicus. **E**t teneam in primis / nullum proprietate veredictum miraculum ab alio quam a deo posse creari / quam solus est qui super omnem causarum naturalium cursum et ordinem dominatur. Non preiudico tamen privilegium humanitatis christi singularissimo. Neque enim demoniorum / neque angelorum / neque spiritus complexionis / nec astrologorum nec humane imaginis / quasi miraculorum factricem **A**uicenna. iiii. sui de anima posuit. Late virtutis sunt / ut vel creent aliquid / vel absque certo causarum naturalium concursu formetur. Quis plerumque tam secreto celerique fiat motu homini causarum applicatio / quod actio que nature est miraculo deputetur / presertim ab indoctis et in philosophia ceterisque artibus parum eruditis. **A**mplius scire veniunt quod sicut apud homines moris est quod in attestatone litterarum / sigillum appendit vel apponit signum proprium / non aliter de miraculorum verorum operatorem veluti sigillum et signum proprium inducit in robur veritatis illius quam iubet credi et nulla unquam inuocatione miraculorum conditor sit vel erit in opere meo dofo / quin reclamet et quin per scripturas sacras / per prophetias / per reuelationes vel aliter illam falsitatem non esse credendam edoceat. **D**eus enim veritas est. seipsum negare non potest. **A**uitorum siquidem et inter alios (ut opinor) **A**ugustinus sententia fuit / deum per malos nonnunquam miracula operari. et hoc non ut sit falsi testis / absit. sed in damnationem tam illius qui facit / tam illorum qui seduci et erroribus execari meruerunt. **E**t quemadmodum dicunt de antichristo ad perbatonez electorum. **U**nus apostolus sine caritate motes posse transferri non. negat periculis. **C**horin. iiii. **E**t de nouissimo die aiebat christus **A**lter dicit mihi in illa die. **D**omine nonne in nomine tuo prophetauimus. et in nomine tuo demonia eiecimus. et in nomine tuo virtutes multas fecimus. **E**t tunc confitebor illis / quod nunquam noui vos. **M**ath. vii. **E**t de phitonissa / et **J**uda satis cogens est argumentum. **D**ecum ita quis se haberet quod per mendaces miraculi auctor esset deus. nunquam tamen sigillum proprium sic falsari / nunquam eo abuti in mendacio sineret / quin et reclamaret et contradiceret. **A**lioquin quomodo eidem crederet plus quam principi qui falsarias litteras sigillo suo co-

signari scienter et absque ulla contradictione permitteret. **E**t his quantum estimo videre possumus / credendum esse in christo diuinitatem. quia deus ipse ad huius rei affirmationem / auctor fuit miraculi hodierni / ceterorumque plurimorum. **E**t deus non solum non reclamauit / prohibens ne talibus crederet. sed per os omnium prophetarum et gentium sibilantium / hec omnia longe ante predicta sunt / laudata et approbata. **S**uper hoc legat dominum. **A**rmacanum qui vult / in tribus primis de quibus armenicorum. **E**t **N**ico. de lyza. in questione contra iudeos. **S**cotti. q. ii. pl. **E**t **B**rago. vbi supra. **E**t super omnes **A**ug. in illo quem constituit de ciui. dei dicit. **A**um igitur asserunt increduli / facta ab hominibus puris miracula. negabimus si de principali auctore fiat assertio / si de ministro miraculi dicitur dicitur / fatebimur. **N**eque enim eos audiendos puto. qui in omnibus hominum historiis / fide negant. **I**ncivilis equidem grauisque temeritatis est / alteri non adhiberi illam quam sibi rationabilem prestari vellent credulitatem. **S**ubinde cum sciscitatur a nobis. cur non deos pari modo affirmamus? apta est et premissis responsio. **I**lla quippe mirabilia / vel non adhibita sunt ad astruendum diuinitatem in facientibus sicut de prophetis apostolis ceterisque viris iustis constat. **U**el si hoc aliqui nequissimi demonum familiares execrabili superbia rapti intenderint / deus palam contradicit. tum per prophetas et reuelationes. tum per naturale dictamen insitum insinuans non esse credendum deorum pluralitatem proclamansque omnes deos gentium demonia / magosque et ariolos execrans. **V**ides iudee cur danaberis / antichristo miracula facienti adheres. et christianus saluabit christum confitens miracula operantem. **A**fferit et ostendit uterque signum regis summi. sed illi tamquam falsario / per diuinas scripturas contradicit. multiplex isti superaddit prophetarum approbatio. **R**es igitur tota ad hoc redit / quod miraculum christi hodiernum ceteraque scripturarum auctoritate addita et alijs circumstantijs / signa sunt et argumenta sue diuinitatis. sufficientia quidem pro fide gignenda fouenda atque nutrienda / nisi affectus obstat perversitas / propterea dicebat. **O**pera que ego facio testimonium perhibent de me. **E**t nisi opera ego fecissem que nemo alius fecit / peccatum non haberet. **R**atio quia iam non credendum fuisset ipsum esse messiam quem

Sermo in dominica .XIX

prophete pronūciauerūt talia facturū miracula. Tamē illa argumēta euidentia eē non ponimus fidei. Itaq; iam nō credemus sed scirem? Jam donū mercesq; fidei euacuaret. Jam (vt bonauētura arguit. iij. sen. disti. vij.) totus orbis xpo credidisset. Aplos insup qui miraculis interfuerunt. impossibile fuisse de fide plusq; de questioe euidentēvel mōstrata dubitas/ se dubitauerūt tamē et vacillauerūt in hora dominice passiois/ in qua etiā miracula coruscabāt. nam petre scisse sunt. terra tremuit/ sol obscuratus est &c. Recordari etiā poterāt hodierni miraculi qd factum fuit vt paraliticus ilico surgeret & tolleret grabatū suū & iret in domū suā. **S**ciens libensq; multa pretereo quia non est op? fidē quasi nouellā/ scrupulose discutere/ quā tot sanctissimi/ viteq; integerrime viri/ cōstantissima assertōne etiā vsq; ad mortes durissimas cōfirmarūt. Nec oīno miraculis innitāmur scientes iudeos increpatos a christo. Generatio praua et adultera signū querit. **M**atth. xij. **E**xp me **C**orin. xiiij. Aplos talia infidelib; dari in signū ait/ non fidelib;. Quāobrem si etas nostra/ fidei & moris inops/ miracula habeat incredulitat; nostre signa sunt. & dāna rōis (nisi melioremur) iudicia. Porro de artibus magicis hoc sub compedio habetote. s; m copiosam **S**uillh. parisiens; traditōnem/ q; in figuris & sculpturis imaginib; characteribus signis impressionib; verbis carminib; & in ceteris quib; vtunt malefici/ nulla virtus est penit? qualē predicāt. sed hec singula/ demones fieri docēt/ tāq; sacrificia quandā diuinitatē sibi inesse pfitentia. necnō tāq; signū propriū et sigillū/ sui pacti rememoratīuū/ quo adhibito/ pacta que pmiserit deus adimplent.

A **Postquā terne calumnie incredulorū sup miraculo soeuāgelij hodierni misterio/ vtrūq; respōsum est/ accipite si placet triplicē ex his consideratōem.** **P**rima quēadmodū iudeorū principes & plati/ ex ignorantia sue theologie/ xpm eis promissum negauerūt. miraculaq; abiecerūt. propter qd remittebat eos xps ad scripturas dicēs. **S**crutamini scripturas ille enī testimoniū pbibent de me **Jo. q̄nto.** Simili modo ex ignorantia nostre theologie/ multi etiā vt verendū est

de prelati/ antixpi suscipiēt. eidēq; & miraculis suis adhibebūt. **E**x si ita est immo qz ita est certissime cōstat illos antixpi p/cursores esse potissimos/ q; studiū theologie qd est scrutiniū scripturarū impediūt. aut eius p̄motōem implere sicut tenētur despiciūt. **S**ecunda cōsideratio. **E**x ad hoīs alicui? canonisatōem/ aut cuiuspiā doctrine autorisatōem/ insufficiēs est perse/ miraculoz ostensio. nisi in canonisando/ vite sanctitas irēphensibilis indicef nisi insuper doctrina approbāda/ vere fidei nullatenus aduersari censeat. **V**aliquippe miraculis vt iudas alij coruscāt. **H**anc ob cām inter ceteras ne boni viri q; talīū autores nō sunt pctōres reputētur. **C**um dicat **August. sup Joh.** Vos dei famulos nō miracula. sed sola caritas facit. **A**liā notauit causam **Bonauētura. ij. sen.** vbi prius/ vt boni facere miracula parui pendēt cum malis hoc cōueniat. **A**n xps aplis. **N**olite inq; gaudere q; spūs vobis subiiciūt. gaudere autē q; noīa vestra scripta sunt in celis. **Luce. x.** **C**ulpabilis ē itaq; nimia videndoz aut faciendoz miraculoz cupiditas/ & nōnunq; in supstitiōnē traducit & erroz. **T**ertia cōsideratio **Artes magice/ ad quas astronomie & medicine maxima pspectat/ rōnabilē sub interminatione mortis vetite sunt. nō idō q; in illis demones adorant & tanto damabilius quāto p verba diuinaz oratōes sacras hmoi cultus exercet/ quinetiā ideo pbibite sunt qz fides salubris/ has per artes impugnat quasi p sophisticas q̄sdaz argumentatōnes que apparentiā verorū miraculoz gerūt. existentiā vero nullam habent. vt falsa/ aut si vera sint non illam quā pretendūt & approbatōe sua deficiāt.** **D**acten? **R. p.** hereticis respōdimus q; contumaciter altercant diuinitatē in xpo nō posse cōcludi p sacrā euāgelij hodierni historiam. **N**ec p peccatorū dimissioz. nec p reuelatōem cogitatōnū/ nec postremo p miraculoz opatiōem. **H**unc rursus ad euāgelicā domū nostrā reuertamur et pio cordis studio collaudemus primo xpi clementiā. quia lese maiestatis reū & peccatorū catenis vinctū cōfestim absoluit. & nos similiē absolui postulemus. **A**ōtremiscam? reuereamurq; ei? sapiamz pntiaz/ quia occultissimaz etiā cogitatōnū inspector est vt in euāgelio audiui?

Hinc Boetius Magna nobis est si dissi-
mulare nō vultis necessitas indita pbira-
tis. cum añ oculos agitis iudicis cuncta
cernētis. Erubescere queso illa cernente deo
pagere a quibz desisteres hoīe inspiciente.
Dabeat apud te tantū honoris et timorē
dei vultus/quantū viri. **A**terz humili-
liemur sub potētī manu dei christi z i no-
stris necessitatibz eam inuocemus. penes
quā residere omnē egritudinē corporaliū
z spūaliū curationē inspiciū. **F**ugiamus
deniqz malozū cōsortia. aīaduerten-
tes quoniā paralytic⁹ post curatōem sece-
dere a blasphematoribz iudeis z in domū
suam pergere iussus est. **V**ade inquit. zc.
Auero firmo pede ambulante inspectā-
res amici quid putas egerūt. **B**ressum si-
stunt stupore attoniti/nec aspectui pmo
bene credūt. defigunt in eo oculos z hesi-
tant ne falsa ludatur imagine totūqz vidē
do pererrant. **I**n recognita tandē ruunt
amplexus stringūt pecc⁹ z marcidis olim
manibus oscula figūt. **I**nterea aurorem
sanitatis ac modū querunt. quo cōper-
to/christi maiestas in celuz attollit. z exa-
turari vidēdo audiendo gratulādoqz nō
possunt. **I**ta inqt euangelista vt admira-
rent oēs z honoraret deū dicentes/ qz nū-
qz sic vidim⁹. **D**emū paralyticus q̄ turbaz
suam vic subiit. domum subiit. tñ memor
quia post curatōem suā sibi xps impatit-
rat dicens **V**ade inqt in domū tuā qd fuit
thema. tanqz eidem in his verbis/ vt te sa-
num cōprobes z roboratū penitus vade.
Vade in hac fortitudine tua. **J**udicā. vi.
Luce. xviij. **V**ade quia fides tua te saluz
fecit. vt in xps n̄ excubēs sub diuo expōsi-
tus. vade in domū. **V**ade in domū tuā. ij.
Regū. xiiij. qm̄ dñs erit pectio z obūbra-
culū dei ab estu. z in securitatē z in abscō-
sionē a turbine z pluuia. **V**erba sunt. **I**sa.
Isa. iij. **D**eniqz alieno ne te cibus mēdici-
tati deditus/ s; vade in domū tuā nō alie-
nam sed tuā. **P**rouer. z hoc. v. **S**ubtrahē
pedē tuum de domo proximi tui. z. xxvij.
Domū fratris tui ne ingrediaris in die af-
flictiōis tue/ contra illos qui discūt pene-
trare domos/ ad modū impudicarum vi-
duarū quas reprobat apostolus priā ad
Thimoth. v. **E**t q̄ ab afflictis proximis
dona petūt vt in ocio laute viuāt. spretō-
res illius moniti. **P**ane tuo vescere liber-
eris. p̄phice benedictiōis egyptes q̄ dicitur.

Labores manū tuarū quia manducab
beatus es. zc. **E**t hec quidē de sensu histo-
rico tanqz fundamēta dicitur sint. **S**u-
paddam allegoricū sensum/ fm quē/ do-
mus nostra eccliam signare dicebat. **E**t si
at oratio exhortatiua z in eccliaſticos ne-
gligentes innectiua. **I**nter senētes tur-
bidosqz aereaz potestātū ac spūaliū ne-
quiciāz insultus/ inter crebra periclitā-
tis mundi discrimia/ summ⁹ architector
Iesus domū struxit eternis basib⁹ stabili-
tam/ q̄ cunctibz in ipsam esset in domū re-
fugij/ in asilum protectōis tutissimū. z ex-
tra quā imminet certus interit⁹. **Q**uic do-
mū/ ecclesie nomē indidit/ cuius funda-
mentū est petra fidei solidissima/ nec infe-
ri porte aduersus eam pualebūt. **D**ath.
xvi. **D**escendit pluuia heresum. venerūt
flumina errorū. irruerūt venti psecutōnū
in domū illam z nō cecidit. **F**undata enī
erat supra firmā petram. **D**ath. xij. **H**anc
describit **S**alomon edificatā a sapientia
septemqz columnis excisam. q̄ sunt septē
spūsancti dona seu virtutū vniuersitas. q̄
bus fulcra subsistit. **A**terz paralyticus
prout audistis in hanc domū iubeſ acce-
dere/ vade inquit **I**esus in domū tuā. **E**t
q̄s iste paralyticus. **R. p. S**ane gen⁹ hu-
manū/ quod p originalis criminis paraly-
sim/ sensu vere credulitatis/ z bone opera-
tionis motu priuatū est. ita vt domū hāc
suam/ p se neq̄ret ingredi. nisi eidē primū
sanitas cōferretur. qua prestita p saluato-
rem animaz **I**esum/ tulit grabatū vetuste
legis in quo nō erectū erat sed prostratū/
depressum. nihil enī ad pfectum adduxit
lex **H**ebreozū septimo. **D**ebinc in domū
salutifere credulitatis z noue cōuersatōis
que domus ecclia est introiui. **S**ed p
pende qm̄ p prius nudat synagoge tectū
quia primitus velata scripture veteris mi-
steria referātur z ita a quatuor defert ante
christū/ quia p quatuor euangeliōz volu-
mina/ ad xpi cognitiōez inclināt. **Q**uā-
uis autē domus ista/ sit generaliter omī-
um in yna vera xpi fide coadunatorū/ vsi-
tatori tamē nomie illoz quasi antonoma-
tice dicit/ quos duces in ea custodes z spe-
culatores summ⁹ paterfamilias instituit.
Unde eos et non sic passim alios ecclesi-
asticos appellamus. **A**d istos presens cō-
uertenda est oratio vt solliciti sint in suaz
ecclesie domū p̄gere. ne ex ipoz absentia

Herino in dominica .XIX

domui detrimentū incumbat. Quib⁹ in-
 trogressis/officio triplici eos fungi neces-
 se est vt sint spectatores. vt sint patres seu
 pastores vt sint ianitores. **S**peculato-
 res siquidē ad explorandū insidiasq; de-
 clinandū **zech. iij. z. xxxij. Fili hominis**
 speculatore dedit domui israel **Sequit**
 si speculatoz viderit gladiū venientem/et
 nō insonuerit bucina/ et populus se non
 custodierit/ z venerit gladius z tulerit de
 eis animā. sanguinē eius de manu specu-
 latoris requirā **Detuenda nimis z eccle-**
 siasticis speculatozibus formidanda hec
 cōminatio. cui similis habetur. **ij. Reg. ij**
Custodi virū istum qui si lapsus fuerit/
 erit anima tua pro anima illi⁹ **Deberēt**
 insup ianitores esse ad claudendū sapien-
 terq; aperiendū instar xpi. q̄ e templo tāq;
 ianitor eiecit vendētes z emētes/ q̄ z alibi
 se esse hostium asserit p quod siq; intro-
 ierit saluabit **Amplius eos esse conue-**
 nit patres seu pastores ad fouendū gregē
 spūaliterq; pascendū **Jo. vltimo. Simō**
amas me pascē agnos meos **Et mat. xxiij**
Fidelis seruus z prudens quē constituit
dominus sup familiā suā vt det illis cibū
in tempore. **S**ed heu q̄ versa omnia:
Uade nūc p̄ceoz in domū ecclesie/ circū-
duc paulisper oculos. z in locis aliqb⁹ quē
ibi speculatozē/ qualē ianitorē. qualē de-
niq; pastore inueneris manifesta. Vidi-
sti: Quid stupēs: Quid attonitis oculis
stas: Scio prozsus/ scio. qz horrenda te
monstroz imago z abominandū desola-
tōnis portentū exterruit. Nā velut prela-
ti abscesserint aditis arisq; relictis. vt ma-
ro ait/ in eoz loca subisse intuit⁹ es. Ecce
ignoratiā pro exploratoze. Timidā igna-
uiam pro ianitore. Rapacem seuiciā pro
pastore. Miserabiles z sufficientib⁹ nū-
q̄ lachrymis deplorandas/ nostre dom⁹
vices **Ecce in p̄mis q̄ pessima oīm ex-**
ploratrip̄statuta est ignoratiā/ q̄ z temeri-
tate p̄ceps est z elatōe turgēs **Greū enī**
puerbiū est vt ait **Hiero. in epla de melchi**
sedech **Ecce enī impitriā cōfidentia/ erudi-**
tio timorē causat. Si exurgant hereses si
puerfaruz dogmatū gladij iacianē. si erro-
res cuneatim erūpan/ nō clanger bucina
nō os aperiet/ ceca quippe est/ nec ab ini-
micis secernit amicos/ arma nō videt ad-
uersa/ nec verillorū signa cognoscit **Hinc**
fit vt simplices z plerūq; litteris seculari-

bus/ inflati a pestiferis errorib⁹ rapiātur.
 seducātur obzuant. Quos putas hāc ob-
 causam hereticos esse de his qui specie te-
 nus in ecclia conuersant. **Horresco meo-**
rans/ hoc vita mōstrat/ voces hoc sacrile-
ge indicāt/ q̄s interviua epulas z iuuia
impudēter euomunt. Illic sub ioci specie
hereses effundūtur cū nullus in fidem ca-
dat iocus **Ubi cōtra theologos/ tot⁹ itur**
sententijs z irratorijs interrogatiōib⁹. Eo
tunc de sacris bonis disputat vt in tēpns
nostrū vere inciderit illō **Persij de roma-**
nis. Post prandia querūt romā de satur
quā dia poemata narrant **Theologia ab**
eis stultilogia noīatur. z que sola aut p̄-
cipalis in arce locari debuerat/ tāq; specu-
latric sagacissima z in cōparōe ei⁹ quēvis
alia ignorantia dari potest/ in ima deici-
tur/ calcatur/ reputat probzū ingens. q̄ ne-
tiā si fama nō mentit/ prelatoz nonnulli
(quod vix credere ausim) stulticie palam
arguunt homines theologie operā impē-
dentes. quasi ipsa res fit fatua. inutil. fan-
taistica. theologie inqunt. ergo fantastie
Onefandas diabolicasq; voces z pditit
simis autoribus suis simillimas. D pu-
trida ora/ ferro cauterifanda. que tā spur-
cidum verbū expuerūt. Ista certo nō irri-
sio est. sed mera blaffemia. z hec igne et fer-
ro extermināda essent. p̄sertim in platis q̄
de necessitate salutis fidem explicite scire
dūt psuadere insupz p̄tra hereses si pullu-
lāt acrit sapientēq; p̄gere. Tremēda hec
talib⁹ vera tñ sentētia **Neq; enī domū suā**
prudenter instituisset xps. nisi ad illi⁹ con-
tra hereses vastatrices tuitionē quosdam
obligasset. Quos autē alios ex officio ma-
gis astrictos reperies: Potēs sit (inquit
apostolus de ep̄o) hortari in doctrina sa-
cra z eos qui cōtradiciūt arguere. ad Titū
primo **Probat hoc durād⁹. iij. di. xv. Au-**
dent tamen eoz aliqui (put fertur) a theo-
logie studio hoīes deterrere. O fides o re-
ligio. Et miramur igit si eccliaistica dom⁹
pturbat. si spirituali tempaliq; incommo-
do quatiat. quādo e specula theologiam
precipitant et in eius locū domina igno-
rancia sublimat: propterea inqt ipsa **La-**
p̄tius duci⁹ est popul⁹ meus quia nō ha-
buit scientiā **Ysa. v. Sciam loqtur spūa-**
lem diuine legis/ nō animalē z mundanā
que aut iudicare de porcis (sicut ait Anti-
fiodoren⁹) aut de pecunijs numerandis

et extorquēdis/ solerter solet differere In
spiritualibus autē ceci sunt aut veritas. du
ces cecoz/ nimirū si ambo in foueam ca/
dunt. Et etate nostra/ nimis heu vey est
prophete vaticiniū. Speculatores eius
ceci omnes. **Isa. lxxvi.**

¶ Tres secundū hoc

de theologie cōtempu et electiōe a specta
clicio p̄sideratōes. **¶ Prima** In ecclesiasti
ca domo/ in qua vnius corporis mēbra
sumus/ s̄m apostolū in eplā hodierna si/
mīle est si theologia odio habeat aut eūci
atur/ quēadmodum si membra hominis
in oculos cōiurarent/ eosq; extinguerent
vel vt **Esopus** refert/ vel ut si ventrē homi
nis vsq; ad exinanitiōē sine cibo digere
re permitterēt. **¶** Si homo tūc p̄clitatioi
vicin⁹ esset. quid de ecclesia coniecturādū
est? vestrū sit iudiciū Theologia quip/
pe ecclesiastici corp̄is ocul⁹ est. vtenet etiā
spirituales cibos glutiens. coquēs. et in
cetera membra delegans. **¶ Secunda** cō
sideratio In ecclesiastica domo/ maioris
esset meriti qui theologiā foueret et eaz in
populis lucem abundare faceret/ q̄ si in/
stitueret aduocatos et medicos/ qui grat̄
pauperib; patrocinia medicaminaq; tri
buerent. **¶** Viraris forsā sed perspicua
est ratio. Eligibilis enī preclarus atq;
diuinius est animaz q̄ corp̄oz indigen
tijs succurrere. que quantē sint/ cogitare
stupor est/ ex quo liquide conspicimus/
q̄ alti meriti sit/ recto vt fieri decet sine. nō
questuoso. nō ambitioso. ipsi theologie
studium impēdere/ precipue in tāto eius
odio/ tantaq; penuria. **¶ De theologia** lo
quoz/ nō que ad verbosam et sophisticam
loquacitatē et chimerinā nescio quā ma
thematicā redacta est. sed que metit fidem
moresq; cōponit. Et ab aliq;bus forte nō
minoris meriti iudicare se in hoc studiū
deuouere/ q̄ sine eo religionē p̄fiteri. Die
tamē nihil assero. **¶ Rursum** eadē ex radi
ce dilucidū est/ q̄ striuola si nō potius in/
qua nomine iudicanda sit quozundā in
fidelīū opinio qui in regiōe ecclesiastice do
mus/ scientiā adinventionū humanarū
audent asserere ipsi theologie preferendā
nisi fortasse inquit vel in locis vbi publi
ca vigeret heresum dogmatizatio. ita videli
cet/ quasi sacre scripture nullū aliud sit of

ficiū q̄ patientiū heresum extirpatio. et nō
etiā mores cōponere/ erigere spem ad ce
lestia/ discernere inter peccata/ omnes hu
manas institutiōnes ad diuine legis line
am corrigere fidem insup iam plantatam
ne euellat aut errorū zizanīis misceat ob/
seruare. quoniā verū est metricū illud. **Nō**
minor est virt⁹ q̄ querere parta tueri. **Hec**
autē et cōsimilia sapientie officia/ si p̄cla
riora sint/ et viris domus ecclesiastice re
ctoribus digniora. q̄ assiduos litū disce
ptionū q̄ tumultus sup rebus innume
ris audire/ et fm cerimonias quasdā et in/
numeras constitutiōnū ambages/ causas
circūuoluerē/ iudices vos p̄stituo. hoc pa
cto si prius ad memoriā reduxerim illud
apostoli ad **Lorin. vi.** Secularia igitur
iudicia si habueritis contemptibiles qui
sunt in ecclesia illos cōstituite ad iudicā
dum. **¶ Tertia** consideratio. Per scienti
as humanas/ t̄p̄aneo ecclesiastice dom⁹ re
gimini/ curā tantā impendere/ vt spūalis
gubernatio pene deseratur/ videt nō me
diocrius occasio diminuēde t̄p̄alitatē. **¶ Tur**
ita? **¶** Quā sublato fundamēto cui t̄p̄alitas
innitit et ob quā cumulatiū abundauit.
edificiū ruinā pati. necesse est. **¶ Quā** obrem
hoc in loco recordari placet illud quod a
anaxagora predicat̄ ipsis atheniensibus
Videte inquit ne dum celum custoditis
terrā amittatis. **¶** Tertio sententiā. Videte
ecclesiastici/ nedum terrā custoditis celū
amittatis. **¶** Agnoscat̄ per hoc q̄ pernicio
sa res est theologiā e specula ecclesiasti
cedomus eijcere. **¶ Sed** expecta/ om
nia nōdum audisti/ neq; enim tantū mo
do pro speculatore posita est ignorantia
verū etiam parte in aliqua domus/ vide
bis stantem pro ianitore mundanā timi
ditatem vel timidā ignauiam/ praua vti
q; et ineptissima hostiaria/ quia nec diui
num honorem/ nec domus salutē in ape
riendo claudendo ve perpendit/ sibi satis
est dum placeat mundo. **¶** Veniunt indo
ciles pueri vagi. moribus incompositis/
sini. **¶** Affirmant se alto claroq; sanguine
progenitos/ familiares regum/ ducumq;
amicos. miscent cum precibus minas di
cuntq; cum **Abimelech** **¶** Iudicū; nono
Cōsiderate q̄ os v̄m / et caro vestra sum
Quid agit n̄ra hostiaria? **¶** Quorib; nomi
suo p̄gruis vti. for. mudat trem. vt v̄bo
D D 4

Sermo dominica. XIX

satyrice vtar/ ad mote trepidat arū dñis
vmbra nil ausa negare. Tales ad cellas ec
clesiastice domus sedes euebit/atq; illam
implet ppheticā maledictōem. Dabo pue
ros principes eoz et effeminati dñabunt
eis. **Isa. iij.** Hi sunt qui ascēderūt de domo
regis in domū dñi hieremie. **xvi.** Et qui
velut **Ozias** eccliam violenta ptate sub
intran. **ij.** Paralipp. **vi.** Sed qui pares
sunt in culpa reformidēt ne simili aut de
teriori pena plectātur. **¶** Est alij qui iani
tores sunt optimi heliseū imitent. de quo
Ecclia. iij. scriptū est. In diebus suis
nō primuit principē. et in potentia nemo
vicit illū. nec supauit eum verbū aliquod
supple deprecatis aut cōminatōis. non
in scij q; petere docet qui timide negat.
¶ Dicit fortassis intra se tacit⁹ aliquis fie
ri ista oportere p qualitate tempoz. vt ec
clesiastice domui corroboratione maior ac
cedat. quasi ista scilz genus sustentamen
tum ecclie dei sint. nō xps. Eccliam mihi
crede sustinet. fulciūt et decorāt. nō lōgus
famulantū ordo in morē decurtatoz. nō
faleratoz equoz numerositas. nō aucu
pium. nō venatio. nō taloz vsus. nō mere
tricū. sed sancti mores. humilitas. religio
pietas. pudicitia. scripturarūq; cognitio.
¶ Et quāto ecclia domus a plurib; im
pugnātū. tāto sanctorib; exemplis regē
da est. et scandalosis promotozibus min⁹
et min⁹ occupanda. **¶** Occurrūt apud ho
stiarā nostrā alij hoies si nō bestie sed po
tius spurcissime nomināde sunt abiectis
simi/spurcissimi/vilissimi/qui volunt in
trare secreta domus ac inde timeri. qit sa
tyricus/qbus notū est illud eiusdē. **¶** Har
erit verri. i. pessimo hominī q; verrē tem
pore quo vult accusare p̄t. ppter quod isti
scortoz et mulierclaz conq̄sitores sunt ar
gumentatōnū et alioz quos effari pudet
ne pudicas aures polluā summistratores.
¶ Ad qd; vt pruriētē dñoz suoz libidinē
expleāt. imo irritēt et succēdāt. Quare sic
vt inde cari habeant/ amēt/ timeantur.
¶ Quid ultra? Isti ad bñficia diabolica pe
tunt ingressum. petūt cum iniqs portio
nem/et eo importun⁹ et impudenti⁹ quo
parua eis merita suffragātur. **¶** Subeūt
alij hoies sceleratissimi/ bonoz crimiatō
res. q; cōiuratōes p̄tra ecclia domū
fieri audacib; mēdacijs asserūt. vt soli in
uigilare/ soli rēpublicā p̄seruare iudicent

vt perinde sublimia dignitatū scādāt lo
ca. **¶** Hostiaria vero nostra/ tales. zc. sed lin
guā cōpescō. Scio de qbus loquor. Qui
vex dixerit accusator esset inq̄t satyricus.
¶ Non autē illud nouū est. **¶** Dabes. i. Da
chabeozū/quali venerūt viri impj et isrl
et alchimus cū eis/ qui volebat fieri sum
mus sacerdos. et accusauerūt pplm apud
regem. **¶** Sequit. Alchimū cōstituit rex in
sacerdotiū. **¶** Erytinā nullos mō alchimus
haberem? **¶** Reuerēdissimi. p. nō sic. pfecto
nō sit sonatissima ecclie dom⁹ tuba/ pari
sien. vniuersitas cōpulsā filere fuisse/ nō
talem in suis deliberatōib; passa esset ca
lumniā. **¶** Sileo de apertione et vsu clauū
in vtroq; foro. curie scilz et conscie/ nec de
collatōne sacramentozū loquar qz nullis
vnq; verbis/ nullis eloquenti viribus/ ne
Tullius quidē exprimeret eos q; in hac p
te abusus fiunt. **¶** Postremo cernite qd
in ecclia domus locis plurimis pa
stor le. carus est. **¶** Nunq̄d ambiciosa rapa
citas fortissime deus/ talē e terris abijce
pestem. seu est/ crudelis/ atrox/ horrida/
insatiabilis/ truculenta. **¶** Quidis eā oues
pascere. erras. **¶** Expoliat/ rodit/ vorat ene
cat. et leuissima occasiōe p fulminatōes ex
cōicationū foras mittit. **¶** Suozū in sup sa
tellitū turbis magna voce Terentianū il
lud in de chyzra inculcat. sedulo te moneo
et hortor ne cuiusq; te misereri quin spoli
es/ mutiles laceres quāq; nact⁹ sis. **¶** Audi
re tamē debuerat **¶** Liberij cesarij rescriptū
boni pastoris esse tondere pecus/ non de
glubere. **¶** Suetonius lib. iij. Quāto sati⁹
tutiusq; fuerat nō habuisse pastore. **¶** Sic
irato **¶** Ioue/ fabulosis ranis hydra trans
mittit. **¶** Sic p̄ficiunt agnis lupi/ cervisq;
leones. **¶** Et formidādū est ne ad hāc iram
pectā nrā deū p̄citerit q; regnare facit hi
pocritā p̄t p̄ctā ppli **¶** Job. xxxiij. **¶** Nec abi
tiosa rapacitas illa est q; redditus ecclia
cos diripit. et q; grat⁹ mīstrare debuerat. vi
li p̄cio p̄pare p̄pellit. obaudiēs xpo iubē
ti. **¶** Grat⁹ accepisti grat⁹ date. **¶** Mat. x. **¶** Face
tissimā at in h loco s; mordacissimā est amb.
¶ Res. **¶** Nemo inq̄t grat⁹ dat. qz nemo grat⁹
accipit. **¶** Ista se dñaz reputat eozū q; in ec
lesia sunt puētū n̄ admīstratrice. **¶** S; apli
cā diuināq; sniaz. i. **¶** Cor. iij. **¶** Sic nos eri
stiet hō vt mīstros xpi/ et dispēsatores mī
sterioz dicit. **¶** P̄relatoz itaq; ē idoneos ad
dñū fuitiū eligere. qd; sic elect⁹ p modū

accessorij et pro sua sustentatōe cōpetunt
tēpales fructus nō eligentibz platis. Et q̄
probat tamē pbarissima deductōe duran-
dus. iij. sentētiarū dist. xcy. p̄latos nul-
lam sup̄ venditōne h̄mōi redditū habe-
re licētā. nullā a symoniaca prauitate ex-
cusatōem. **H**ūc igit̄ et ecclīasticā domuz
quādo talibz monstris repleta est spera p̄-
sperari. **S**pera viros ecclīasticos/ ap̄d
p̄ncipes seculi decetero honorādos eē.
et nō poti⁹ abiectissime qm̄ abiectissime vi-
uunt cōculcādos. **N**ā quos ad reuerentiā
maximā et propriarū hereditatū largitōez
induxit docta humilitas et scētitas. **M**ira-
rer si nō p̄ oppositū stulticia/ supbia. rapa-
citas/ nequicia/ ad irrisiōne eoz indigna-
tionēqz puocent/ et ad retrahēdū dātrices
man⁹ suadent. **Q**ur inqunt dābim⁹? **E**t
sc̄z isti lautissima fusione inebriēnt. luxu-
rient/ voluptatibz omnibz impudentissi-
me demergātur/ vt om̄e eoz sit studiū alie-
ne pudiciēcie insidiari/ opes fraudibz a po-
pulis rape. et deniqz deteriores eē om̄ibz
hoibz. **S**z ve subditis qz quicqd̄ deli-
rant reges/ plectunt achini ait **O**ratius.
Satis supqz satis. **R. p.** ad ecclīastice
domus euersionē erat eecā ignorantia in-
specula/ mundanā timiditātē in ianua/ ā-
bitiosam rapacitatē sup̄ pasqua collocare
Sed heu nunqz solitari⁹ est male sortis
aduentus. **S**ed vt recte terētiarū laches
conq̄ritur/ venit aliud ex alio malū/ rūpit
ecce interi in ecclīasticas sedes furens di-
scordia/ p̄tinacissimaqz dissensio. **E**t cum
ipsis miseriāz om̄ cummul⁹ effundit. **D**ici
neqz quātas aiarū strages/ q̄ ve discrimia
q̄t odia/ q̄les plagas secū aduexerit. **N**am
dū finis est/ sit in dies seuior/ et vir est qui
sue depulsiōni diligēter intēdat. **I**gnorā-
tia nescit. humana timiditas non audent/
ambitiosa rapacitas nō curat/ q̄q̄ enim
intensa rapacitas (qz de illa loquor) totū
p̄ fas ȳ nefas occupare desiderat/ manule
tamē (iuxta decretistarū regulā) p̄tem ha-
bere etiā iniuste/ q̄s toto iuste priuari. **I**ta
qz crudel' et matēne pietatis expers/ hoz
rende insonat illd. iij. **R. g. iij.** Non mihi
nec tibi sit/ sed diuidat/ p̄rob dei et hoim
fidē/ que vocū ipietas est. **Q**ue ista demē-
mēcia/ q̄lis crudelitas? **A**ach q̄stristi ma-
lignoqz sidere nati sum⁹/ vt qd̄ viuim⁹ in-
tuētes mala dom⁹ nostre/ nec obstatum⁹?
Que tanta in hoibz inbūanitas et barba-

ries/ vt in eaz in festo dissidiōrū tumultu
par non querat. **E**n quo discordia ciues
pduxit miseros inq̄t maro. **E**xpecta pau-
lis per et nō dico odiosum sed capitale cri-
mē erit de vnienda refartiendaqz ecclīe
domo verbū facere. **A**deo res in malo lo-
co sita est. adeo nō miseret om̄ipotens/ de
speratōni p̄rima misereat inq̄t. **E**t pu-
tas miserebit deus/ et hoc impetrabit cer-
uix nostra/ et cor cōtumar. que tot malis
pressa et obruta/ nō deiciat. nō humiliatur
nō ad dñm p̄uertit. **M**ontra si potes q̄t
p̄cessionēs orōesqz generales/ ad diuine
misericordie imploratōez celebratē sunt/
q̄ indicta ieiunia. q̄lis ad extremū moruz
emēdatio. **R**elege tamē singlas in biblia
de iudeis historias. ille te docebit si nesci
nunqz eos a tribulatiōibz et scismatibz q̄s
plurimas perpepsi sunt fuisse liberatos. q̄
usqz in sacco et cinere hūiliarent. quonqz
orōnuz generalium et ieiuniorū frequentia
diuinā placaret offensam. **I**ta est p̄ria et re-
cta pacis adipiscēde via. potiusqz p̄ indi-
gnam potentium p̄mōtionē aut martē san-
guineū. iij. **R. g. vij.** Non ascendetis neqz
bellabitis p̄tra frēs vestros filios israel. re-
uertat vir in domū suā. vuln⁹ enī antea fo-
mentis suauioribz tentandū est. q̄ viuam
ferro carnē refecare. ne obtingat illd. **A**n-
cani. excessit medicina modū. **S**ed per
viscera mie dei nr̄i misereamī tādē q̄cuqz
potestis et debetis atqz succurrite. **I**te in ve-
strā ecclīe domum et molli pectore p̄ijsqz
ocul' desolatōez ei⁹ inspicite. accingimī ve-
locitē et viril' generosiqz ai roboze. ad defen-
sionē ei⁹ ex aduerso p̄surgite. **A**udete tādē
aliqd̄ vestra p̄tute dignū qd̄ ois etas cele-
bret. qd̄ faciat vos fama sup̄ ethera notos
qd̄ ad vltimum eterna vos felicitate coro-
net. **D**ifficile est fateor. sed tēdit i ardua
virt⁹. **A**deritqz auxiliator dñs mor vt bo-
na ceperitis. **S**in autē. rōem date q̄ pacto
de ecclīa viuitis. cur talētū a dño dispen-
sandū suscepistis. **N**ulla hic vulnēra tole-
randa sunt nulla mortē. **E**t hec tñ si exige-
rent. p̄ gregis salute subeūda erāt. **E**xculsa
tio nulla est si vestris opibz. imo nō vestr̄
sed xp̄i. si honoribz fictis. si caducis sedibz
in tāto viuentiū et mortuorū discrimie pe-
tis. **D**ea quidē opinio q̄ hi q̄ p̄ negligē-
tiā vestrā in inferno purgatorio ve torq̄n-
tur. acerrima vos lamentatōne ante iudi-
cem expauescendū exaudiendū accusant/

Sermo dominica. XIX

et inculpant. Et quo fugietis cum vindicta aduenerit/infelicissimi qualiter horredas dei uiuentis manus euadere confiditis/pditissimi hominū? O hominū inquam pditissimi qualiter euadere confiditis?

L **C** At uero timeo ne incassum uerba fiant ne absentibus et surdis/et (vt grecū est p/uerbium) asino lyra tangat/ Et quādo sic est vendāt rapiant/ lacerent/ dissentiant/ pugnent piurent/ et eccliaistica domuz piculis exposita desertaq; relinquunt/ et ita herde relinquūt plurimi et in alias domos se transferūt. propterea absurdescūt ecclie clamorib; dolorib; et erūnis. **E**t in q̄s domos abierunt. si interrogas responde rem/ (si res ista lasciuie pateret) ipsos ad uisendas poetaz domos emigrasse. **Q**uosdam apud Virgiliū p̄io eneidos in temulam eolij uentoz regis domū Et hi sunt q̄ assiduis supbie flatibus tumēt/ vel vt euāgelico exēplo utar. q̄ arundo sunt uento agitata aut qui nauiculā petri in hoc mūdo sali vasto turbine illidunt scopulis/ et in rapidos scismatum fluctus obuoluūt peneq; demergunt. **A**lii apud Valeriū fluctū in argumanticon male iocundam spurcide ueneris domū frequētant. q̄ libidinib; obscenis immerfi/ illas desparatū libidinū uel uoluptatū uoces egerūt. **E**t iugū et cum redio est tēpus uite nostre. **U**enite igit fruamur bonis q̄ sunt/ nō nos p̄tereat flos t̄pis/ coronem; nos rosas an̄q; marcescāt/ nullū sit pratū qd nō p̄raseat luxuria nostra. **S**ap. ij. **Q**uosdā suscipit ouidi; li. iij. metamoz. **I**n atrā domū luminētis meridie/ q̄ bonoz laudib; in/ tabescūt et nequnt cūleis q̄c̄q; pacifice loq̄. **B**en. xxxij. **S**iles sauli q̄ nō rectis oculis aspiciebat **D**auid. p̄imi Reg. x. **P**artē q; collocat idē **Q**uidi; li. xi. in saporifera in habitis somni domo q̄ cū fatuus yirgibus dormitauerit oēs et dormierūt. **A**b eodē introducit ps altera in egenā marci de famis domū. li. viij. **Q**uos auri sacra famis macerat et exanguis reddit. spq; auidis faucib; auz hiātes. qz nō implet auarus pecunia **E**ccliaist. v. **I**ncolūt nonnulli apd statū. the. li. vij. **F**erreas cruēti martis edes. **D**e quib; dici p̄t illd. ij. **M**achab. ix. **B**ella nutriūt et seditōes mouēt. **C**ōtra q̄s psal. imp̄cat. **D**issipa gentes q̄ bella uolunt. **A**liis placet strepidula loquacis fame domus **M**ath. xi. **Q**ui cum

atheniensib; ad nū aliud uacant. nisi audire aut dicere aliquid noui. **A**ct. xvij. **E**t ut **N**aso ait. milia rumoz p̄fusaq; uerba uolunt. **D**emū quod mireris q̄busdā in electōne infernalis curialiū furiaz et uere infernalis domus est **M**etamor. iij. et eneid. vi. **Q**uib; apta est uox illa **J**ob **I**n fernus dom; mea est **J**ob. xvij. **P**ossem et in alijs poetaz domib; eccliaisticos uiros oñdere cū truci poliphemo **A**neid. iij. **A**um seuo lichaone metamozph. i. **C**ū fu recaco. **E**neidos. viij. **A**um sacrilego bu syride. **T**ragedia **S**enece p̄ia et uiltima. **C**ū estuante vulcano. **E**neidos. viij. **E**t in laborinto **D**edali **M**etamor. vij. **C**uz semifero minotauro. **E**t ita de plurimis iurta morū merita. sed omittam. **N**ō est sobria res in tam uasta et tremenda ecclie tempestate/ operose fabulosa conquerere. **C**ōmonuisse ad extremū suffecerit eccliaisticos uiros/ dom; sue neglectores/ vt siqd in eis paterne uirtutis est/ siqd uisifici dei. siquid ad deū timoris uel amoris/ si uilla deniq; mortis eternozq; incēdiaz recordatio/ vnusquisq; protin; resipiscat redeat acceleret/ audiatq; mysticis uerbis inuitantē t̄pm ad curā huius dom; precipuā **V**ade inquit in domū tuam **D**icere t̄pm credito. **N**oli iustū cōtemnere/ dñs sum/ quia precipio uade. **L**uce. xi. **D**icebat centurio dñs militū. **D**ico huic uade. et uadit. **E**t si pudet o hō preceptis hoim obedire. saltem obediēter pare deo **D**ebinc extra ne sis sed fungere dato tibi officio/ et uade in domū tuā **N**ā oñdit fm apli sententiā ep̄m eē domui sue bñ p̄positū. i. **T**hy. iij. **E**xēplo **J**oseph q̄ gubernabat creditā sibi domū **B**en. xxix. **E**t. ij. **p**alippo. xxix. dicebat **E**zechias. **F**undate domū domini patrū uelstrorū. **S**equitur **S**acerdoti ingressi sunt templū domini vt sanctificarent illud. **E**t uinam uerus esset sermo iste etate nostra/ non ita polluerent domū domini. **A**d extremū debz ad hoc allicere proprietat; ratio/ quia nō in externam sed tuā domū mitteris. **O**b hoc **B**enefis tricesimoseptio dicebat **J**acob ad **L**aban. **I**ustum est aliquādo vt etiam provideā domui mee **E**t eccliaistici debent provide vt non fiat dom; ora tōnis domus negociatōnis **J**ohan. secūdo. **N**e de domo pie sanctitatis uere interrogetur illud **D**ierem. septimo **N**unquid

spelunca latronum facta est domus ista? Et alibi Quid est q̄ seruus meus facit in domo mea scelera multa? Ne insup male dictōis illius sit particeps Ne q̄ opulenti estis in syon ingrediētes pomparice domus Hierlm Amos. vi. De quibz D̄. zec. iij. Aſciam eos de domo mea per oppositū bonis iustisqz eccliaſticis z domū ecclie fm rectā regiminis regulā introeūtibz/ pollicet dominus Iſa. lvi. Iustificabo eos in domo orōnis mee/hic in p̄nti p̄ gratiā z bone conſcie tranquillitāre. z in futuro per gloriā z celeſtis domus felicitatem Quā nob p̄ſtare dignet̄r. Amen

Finit sermo matutinalis

Sequitur collatio

eiusdem sermonis de reliquis duabus domibus scilz proprie conscientie/ z celestis glorie.

Ad impialem summi regis domum/ fidēter vadim? immunitatis egentes/ si nō eam de decore errore polluētēs violauerim? violata q̄ppe immunitas/ immunitas locū n̄ relinquit Violat̄r eam q̄ eam quocunqz vicio sordidatā asseruit contra prophetātis oraculū/ domū tuāz domine decet sanctitudo in longitudine dierum. Quis vnqz locus. R. p. dei electior/ singulariorqz domus fuit q̄ Maria/ quam si decet sanctitudo in longitudine dierz/ nullus procul dubio vite dies nulla hora a sanctitudie secluditur Hoc ipsum piā credulitate conſitentes ad hāc domū refugij vnanimēs occurramus occurrentes veneremur/ venerātes implorem?/ implorātes salutem? dicētes Ave maria

Idcirco transsum/ p̄tionibz metaphorisqz/ predicantes vt mur/ quatinus noua/ minus fastidiat rarietas z a cognitis/ ad apprehendēda magis ignota subnectet z subleuet Quia enī nobis (exempli gratiā) domus materialis sensu quotidianoqz vsu maxie cognoscitur. p̄ illius similitudinē quasi p̄ vehiculum aliqd̄ in occultaz rez. scz conſciētie z glorie cōprehensionē/ facili? eleuamur

Hec me cōsideratio pmouit/ vt post litte

ralē thematis nostrā/ domū de ea postmodū p̄ allegoriā tanqz de ecclesia differerem multis quidē verbis sed pro rei magnitudine ac etiam dignitate indignissimis vel paucissimis. Nunc qz in me eadē cogitatio est sicut pollicitus sum de adēda. or/ dinanda or/ nandaqz conſciētie domo trāquillior sermo transcurret q̄ ad nos ipsos nos reuocet retorqueat atqz reuerberz Recto siquidē ordine post incitatioem ad regimen ecclesie. de exhortatiōe cōponende conſciētie orditur oratio/ qz (vt apostol? ait prime thimo. ij.) Si quis domui sue p̄esse nescit/ quomodo ecclie dei diligentia habebit. **E**isdē vero verbis quibz p̄ceptor meus dñs cameracēsis/ tractatum suū de anima exorsus est. incipe veterū tradit autoritas/ diuinū illud fuisse apollinis oraculū. Nosce teipsum Inde est illud Iuuenalis. E celo descendit gnotise. ayton. figendū z memori tradendū peccatore. Huius cōformis est persij monitio. Tecū habitā vt nois q̄ sit tibi curta suppellex. Et iterum Nec te quesueris extra. Hanc eandemqz sententiā thema nostrz si ad mores deflexer? insinuat Nempe qd̄ aliud est dicere. vade in domū tuam q̄ habitā tecum. reqz ipm cognosce? **S**unt itaqz plurimi qui a semet longe peregrinatur/ et vt histriorum/ parasitorumqz mos est nullibi rariū q̄ in domo propria moram faciunt/ nullibi molestius **H**irabile dictū. Eos citius in alia quam in regione q̄ apud seipsos reperies/ modo p̄ curias discursant cum adulatiōe/ ambitione detractione/ nunc inter muliercularuz greges volutatur cum libidine. frequentissime vero inter auri argenti ve cumulos incedūt/ ductrice cupiditate nauigāt **M**aria/ aera preteruolant/ humi repunt prout stimulantū curarum varietas trāuersos precipitauerit Qui apud se si queratur illud habebitur Rñf. prouer. septimo Non est vir in domo sua. Horum qui libet vt in domū suam erat nec se deserat/ monendus est per vocem christi salutiferam. vade in domū tuam **A**t quidā forsitan oppositiōes hominū/ volunt inepta extorta qz appellatiōe domū dici/ immo vide queso q̄ aptissima ratione. **H**eministi opinor quēadmodū philosoph? in polis. libro primo capitulo primo cōmunitates instituitur/ diffiniuerit domū

prestantē ex viri et mulieris sui quoq; li-
beroz sociali cohabitātōe cōponi. Si-
cubi autē serui defint/bonē eē posuit pau-
peribus pro ministro. Et ita ex hac socie-
tate/tres ordinat principatus/nuptiales
inter virū r̄xorē. despoticiū r̄ serulem su-
p̄ seruū. paternū vel regalē patris ad filiū
Singul post hec singula tribuit officia.
Nolo autē mihi credas si nō omnia hec
eadem in hoīe monstrauero. Si autorita-
tem mauius/pro autoritate est Aug. in de
spū r̄ aīa. c. xxxij. Si rōni plus p̄sentis et
patrē queris/ intellectū offero. qui princi-
piū origoq; est totius spūalis propagatō-
nis in anima. Si r̄xorē postulas q̄lem
ap̄tius respondebo q̄s ipam voluntatē q̄
insepabilis socia est et indiuidua comes
intellectus/ sine quo volūtas/ inualidi nul-
lius ve consiliū est. et nisi r̄xorē federe se-
cum misceat/ infecunda prole/ sterilisq; q̄
p̄manet. Prolem nūcupo/ affectuū cogi-
tationūq; veluti totidē filiorū propagatō-
Seruos vero in promptu monstrare est
q̄nq; sensus ipos. Circumspice neq; bos
deesse iudicabitur si brutalis indomitq;
corporis naturā attenderit. **H**is intel-
lectis non oposum erit in homine tripli-
cem assignare principatū. Voluntatis et
intellectus adinuiticē nuptialis est. Volū-
tatis r̄ intellectus sup̄ actus suos/ pater-
nus et regalīs. Amboz sup̄ sensus r̄ cor-
pus despoticus et seruilis. **V**ides vt su-
spicor r̄ ante oculos tuos positū habes. q̄s
decentissima similitudine. hoī dū ad sui
cognitōem mittit/ dictū extitit. vade i do-
mū tuam. hoc dicere est. **T**eipm rege. co-
gnosce atq; recogitās iugiter p̄sidera. **V**a-
de inquit r̄ officū quod vniuscuiusq; p̄-
noiatōz propriū est/ non inaniter eceq̄re
Sciueris quid patrē iubere/ q̄ pacto r̄xo-
rē r̄uīnere oporteat. qualiter p̄creare libe-
ros. seruis impare dñm/ hospites suscipe
conueniat. **E**t in principio siquidē ad
materialis exemplar/ spūalis fabricanda
domus est. atq; vt in basso hūilitatis col-
locetur tenendū est meretricū illud **B**oe-
tij p̄ceptū. **H**umili domū memēto cer-
to figere saxo. **Q**uāuis tonet ruinis mi-
scens equora vētus. **T**u'condit' quierit fe-
lit roborē valli. **D**uces serenū eū ridēs
erberis iras. **I**tem tragicū illud in hypo-
lito. **N**on capit vnq; magnos motus hu-
milis tecti vel plebeia dom' circa regna ro-

nat. **E**t rursū in hercule furente trage-
dia prima. cuius titul' ē. h. f. metro secun-
do. **D**e mea tellus lare secreto tutoq; te-
gat. **T**erra sedet sordida parue fortune do-
mus. **T**alē sibi fabricauerat nauta ille in-
ops. sed securus anuclas de quo **L**ucā?
Rectorē dominūq; raris secreta tenebat.
Paud procul inde domus recto vallo ro-
bore sulca. sed vnico sterili cannaq; inter-
ta palustri. **S**equit. **S**ecurus belli p̄re-
dam civilibz armis. **S**cit nō esse casus o-
vite tuta facultas. **P**aupis angustiq; la-
res o munera nondū. **I**n intellecta deū. **I**n
tali p̄terea vitā egisse ponit valeri' li. vij
ca. i. ipm aglaum sophodiū quo q̄uis ar-
chadie esset pauperrim' apollinis tamen
respōso gigilidoz regi opulentissimo in
felicitate p̄latus est. **E**t respondit mag' se
probare securitatē ridens tuguriū q̄s tri-
stem curis r̄ solitudinibz aulaz. **H**unq̄d
hanc in habendis edib' modestā humili-
tatem cesar augustus tenuit. qui domuz
suam eo q̄ paulo eminētior esset alijs/ co-
equauit. **D**e hoc **Q**uidius in de fastis li.
vi. **N**ec parū hui' rei nobis **A**ps reliq̄t
exemplū. q̄ nō marmoreas dom' sed hūi-
le p̄sepū sua nativitate illustrauit. **Q**uā-
obrez his admonit' obseruatū habeas se-
curā tibi ipsi tranq̄llāq; hūilitatis domū
p̄struere. **Q**ui enī altā fecerit domū suam
querit ruinā. p̄ouer. xvij. **R**ō. qz nisi dñs
qui tūmodo hūilia respicit edificauerit
domū. inuanūzē. **P**ost extractā hūili-
tatis domū/ cura restat p̄cipua/ ordiare
familiā/ ne dom' sit/ in qua nullus ordo
sed sempitern' horror inhabitat/ fugiēda
qz omnibus modis a domo discordia fm
pithagoricorū sententiā/ cuius meminit
Hieron. in epla ad rufinū. **A**d qd̄ retorq̄-
ri pōt illud **A**rest. enigma ibidē positum/
hyrundinē in domo nō suscipiendā/ id ē
garrulā loquacitatē. q̄ effectrix est iurgio-
rū. **S**ubinde vt voluntatē intellectus
doceat quasi maritus spōsam necesse est/
quatin' ea appetat q̄ recta sunt/ adhibeat
modū desiderijs/ r̄ se incōsulto velit nihil
Semp memineris/ nō ob aliō egregiam
Ade domū miserabili ruina deiectā/ q̄s q̄
r̄xor p̄cupida fuit/ r̄ volūtas p̄ceps/ teme-
re sine intellect' cōsilio pomū visu decoz
p̄ripuit. **P**orro/ obuia caute/ ne rigo-
sa sit volūtas. ne aut fumo dom' abundet
aut stillicidijs repleat. **A**lioq̄n abeūdum

tibi est/mihi nō credis/dicenti hoc sapiē/
 ti fidem presta. **Q**uid sumus si petis nisi
 ignorantia oculos intellectus pstringēs.
 qua circūseptus vix secus habitat fugit se
 potius z horret veluti quandā mori ima
 ginē. **Q**uod Seneca ep̄st̄it dicēs. **P**ciū
 sine litteris mors est z viui hoīs sepultu/
 ra. **D**ebinc qd p stillicia/nisi labiles in
 stabilesq; cogitatōes accipim⁹ quib; era
 gitatus intellectus/ad seipm redirez in se
 ipso consistere neq̄t. **R**ixosa vero mulier
 est voluntas improba z que in sensualita
 tis naturā pene degenerat. **D**ec assiduis
 malaz cupidinū stimulis verax itellectū/
 eundēq; volitionūz ac nolitionū muro
 altercantū litibus inq̄rat/vult calcatis
 spōsi legib; impare prout liber. **I**ntonat
 q; illud satyricū. **S**ic volo sic iubeo. sit p
 ratōe volūtas. **Q**uid agat tūc intellectua
 lis sensus/reclamet nō exaudietur/precī/
 piat nō obedietz obiturget acerbis sono
 remorsu conscientie feriet. **Q**uid igit reli/
 quū ē nisi semet e domo preriper? **N**ihilō/
 minus p̄sistendū est viriliter. videbis fu/
 rore voluntatis sedato/īpam dare victas
 manus/lugere cōmissum. veniā vltro im
 precari. **E**t q̄uis recessum pares/ sponte
 reuocabit ingēs illō creuse ad **E**neā: hāc
 primā tutare domū **E**neid. ij. **I**ta tñ nisi
 obstinata sit ac in reprobū sensum data/
 tum etiā monenda est/tum coarguēda/et
 ne talia p̄sumat in posterū legib; coercen
 da. **A**t altera sup̄est intellectui sollicitu
 do/seruos p̄pescere. z nequādo dñationē
 vsurpent/studiosissime puidere **I**taq; ef
 frenes sunt cōtumaces sunt/ingratiissimi
 sunt/cōfestim vt dñm suū eis beniuolum
 indulgentēq; sen serint/exiliunt **R**epente
 dñm propriū discerpūt vt canes sui **D**e
 tamoz ph. iij. atq; eū indignissima tyrāni/
 de premūt/verūq; experiet illud sapiētis.
Qui delicate a puericia nutrit seruū suū.
 postea sentiet eū contumacē **P**rouer. xix
Et ibidē **I**nimici homis domestici eius
Quāobrem eos si renitētes sint/ bonarū
 cōsuetudinū arceat cōpedibus et inertes
 assiduis exercitātōnū verberib; vrgeat
Quotidie insup semel z ampli⁹/precipue
 hora nocturne quietis/cum te lectus su/
 sceperit/ponat intellectus cum eis quasi
 cū suspectissimis disp̄satorib;/rationem
Nullū hoc p̄cepto salubrius/nullū vi/
 ro p̄sertim xp̄iano efficacius potest esse

Quod secum se facere solitū/ipse **S**ene.
 iij. refert de ira. **I**nterrogat intellectus in
 tribunali mētis sedens a singulis/ cur sic
 aut sic/ tali in loco/ tali in tempe gesserint
 cur sic viderint/ sic audierint/ tetigerit/ lo/
 cuti sunt? **P**uniat mala p timorē carnifi/
 cem/ p increpatōez errata corrigat/ p amo
 rem bona coronet/ z quid deinceps age/
 re a quib; subtrahere se debeant. itez z ite
 rum vchemētissime cōmoneat. **I**ta dñ
 ad seipm nocte saltem redieris verificet il
 lud **V**irgilij **E**neid. vij. **I**psē domū sera/
 q̄uis se nocte ferebat. **H**oc pacto tecū ml
 ta loq̄ris vt p̄cipit. tñ caue ne male loq̄ris
Hoc modo apud te corā deo causam tuā
 ages accusator tui seuerissimus **I**demq;
 verax testis z iudex equissimus. **A**ges
 autē hoc vigilātiori sedulitate si auribus
 tuis semp insonare putaueris illā vocē p/
 phete ad **E**zechiam. **D**ispone domui tue
 quia morieris tu z nō viues **I**sa. xxxvij.
D q̄ vtilis proorsus recordatō. z q̄ in pro
 speris simul z aduersis/hominē sancto ti
 more pauidum. z quod amplius est libe/
 rum efficiat/et mundi cōtemporē. **F**aci/
 le inquit **H**iero. contēnit omniāzē. **D**
 q̄s felix somn⁹ iste crit altus liber z traquil
 lus/post huiusmodi recognitōez sui. **A**ni
 ma itaq; tanq; in sinu iaceat dei. secura p/
 sistet/reiectis fedozū demonioz amplexi
 bus **N**am totiens inter abominādos am
 plexus diaboli anima dormit. quotiens
 peccati mortalis conscia impenitēs rege
 scit. **D**e mane vero intellectus/īpsam
 oculatissimā puidentiā cum memoria in
 speculam mittat. que diligenti prouisiōe
 ac solerti omnia occurrentia examinet at
 q; denūciet. ne quid inopinātū ne qd su/
 bitū/nequid impremeditatū surrepēs cō
 turbet/aut ne p inscientiā vtilia p̄termi/
 tat. **P**orro ipsi voluntati quā spōsam
 hominis in domo posuimus/hec obser/
 uanda erunt. fides thozī/et castitas inte/
 gerrima/cōsideratioq; semitaz dom⁹ sue
 prout inter mulier; fortis p̄conia a **S**a
 lomone positum est. **S**uspectos habeat
 omnes tentationū malarūq; cogitationū
 introitus/cetus adulteroz atq; latronu
 lozū insidias. **S**i pulsauerint fores si fe
 nestras impulerint/confugiat ilico ad in
 tellectū/et eo inscio et inconsulto/nullos
 suscipiat **S**i alloqui blande ceperint/ob
 surdescat. **S**irenes sunt/suā cātu sopiūt.

Collatio

vt demergant / si suos petāt amplexus / ci
to reiciat. latronū morē gerunt: amplexā
tur vt perimāt. Si blanda frōs ⁊ suauis
pretendit / nō confidat / arrident vt irride
ant. Si promissa promissis accumulēt
nō credat. Quotidianū est puerbium. ma
gni sponsois / rara vt plurimū fides est.

Ceterū si fallaciter sensimq; obrepe aut
vt palam irruere conētur hmōi tempratō
nes / a se cōtinuo virili aōsitate aut depel
lat aut diro vultu ⁊ acribus verbis incre
pet dicēs. Scorsum vos malignissimi se
ductores nil mihi vobiscū. Abite hinc p/
cul cū dolis vestris / vestrisq; fraudib; qm̄
intus vos ⁊ in cute noui. scio certe qd qri
tis meā quippe pstitūdem / meā infamiā
meā deniq; mortē. Et hec ego patiar mi
sera / non faciā hercule / nō vobis assentiā
Quāobrem auolate celeriter / aliā querite
si potestis / quā vestra blandimēta ⁊ male
suasa verba / illaqueent. que vestris credu
la sit lenocinijs. De interim sinite. quia
nō sum quā putatis. aut que vestro digna
sum ludibrio. Hac ⁊ simili voce vras vo
luntas sponsa / aduersus tempratōnū ma
larūq; cupidinū insultus. Laueat ne eoz
vinculis seligari aut maib; prendi sinat /
vel facibus succēdi. Obnitat totis cona
tū neruis / imperui pzio. memor tragici
illius in hypolito. qui blandiendo dulce
nutriuit malū / sero recusat ferre qd subijt
iugū. Sciat pterea q; semina / mollit et se
implene negans / petere docet ⁊ ammonet
Felicissimā proisus voluntatē dixerim. ⁊
beata gloriosaq; prole secundā / q; se forni
carijs hmōi suggestionib; nō immiscue
rit. infelicissimā vero si talib; seipsa; expo
suerit pstitūendā. q; infauitissimos mon
struosissimosq; ⁊ vipereos peccatorū fet
gignet / in parentē suā armatos. sicut leo
nē supbie / luxurie porcū / canē inuidie / et
ira de similib; p que cruciabit / lacerabit.
perimeit. Ad vltimū corpus tuū qui es
ferus bos est / domab; puidebisq; ne ocio
torpeat. Daligne nature est / abunde sua
uiterq; pastus recalcitrat. Impinguatus
excitit iugū ⁊ vehiculū. sessorēq; deicit.

Audistis qbus studijs dom' ppria regē
da est / quib; exercenda disciplinis. quan
q; fastidiū timidus multa pretereā. Nunc
qd extra te vagabūdu incedis? Precur
re prior in domū tuā Eccli. xxxij. ⁊ temet
a cōmuni hominū stulticia exime. de qua

Hieron. ad Sabinianū Solemus mala
domus nostre scire nouissimi / ⁊ liberorū
atq; piugū vicia / vicis canētib; ignora
re Ita est / aliene dom' curiosi sum' / negli
gentes nostre Vicia idcirco nostravltimi
agnoscim'. hinc irridemur. hic nob pla
cētes. fabula pplo ⁊ risus efficitur Quo
cōtra bene iubet persius (vt premisi ⁊ re
peto) Tecū habita. ⁊ noris qz sit tibi cur
ta suppeller. quantū scz a virtutū possessi
one vel perfectōne deficiat. Vade igitur
in domū tuam ⁊ cum paralitico surge per
cōtritiōem. tolle grabatū peccatorū. p cō
fessioem et per satisfactōem In domo tua
vigilans. oransq; permane. illic expecta.
⁊ cū aduenerit dñs ⁊ festim apias ei Sto
inquit ad hostiū ⁊ pulso. si q; audierit vo
cem meam ⁊ aperuerit mihi ianuā / introi
bo ad illū. et cenabo cū illo. ⁊ ipse mecum
apocalip. iij. O miserrimū te. si abierit. si
nō tanto hospiti festinabūdu occurrer
si nō inuitaueris dicēs. Vane nobiscuz
dñe qm̄. ⁊c. Nec modo inuites / sed violen
ter (vt sic loquar) trahere. verecūdu enī ho
spes est / vult compelli. Duo itroducto
serui certatim domū exponēt / nulle repi
antur irarum arance. nullus cupiditatis
pulis / nulle caninaz ricanū aut curatū
mor daciū / clamores audiātur. Sz yroz
tanq; vitis abundās in laterib; dom' tue
cū liberis tuis / bonis scz affectōib; / in oc
cursum culta festiuasq; pcedat. Sternat
domus tapetis bonarū cogitationū. virē
tibus herbis bonarū opationū spargat.
⁊ omnibus deniq; sanctorū desideriorū flo
sculis pulcerrime distinguat. Ponat men
sam pietas / autoritatiuā sellā obedientia
focum caritas accēdat / ministret fides cā
delabrū. ⁊ lectum contēplatio substernat.
linteamina vero vt pura sint abluantur a
contritiōne. a confessione ventilanda aerē
exponātur / quosq; demū exiccabit satisfā
ctio. Nec omissum sit illud quod de pale
mone ⁊ baucide / deoz hospitib; Haso ait
Heramor. vij. Sup omnia vultus acces
sere boni / hilarē enī datorē diligit deus. ij
Corin. ix. Rependet nō dubitavice deus
ab eoq; audies. Hodie huic domui salus
facta est Luce. xix. Q; si verecūdu te ex di
uitiaz carentia prospererit / compellabit
te iisdem vocibus quibus euander Aneā
Aude hospes cōtemnere opes ⁊ te quoq;
dignū finge deo. Que ista dignitas. R. p.

quanta sublimitas esse hospite diuinitatis? Ita fit tamē si domū nostrā nō deseruerimus/si attēto studio excoluerimus. q̄ nec gentilis poeta siluit stat⁹ thebaid. **¶** Nulli cōmissa metallo/forma dei. mētes habitare ⁊ pectora gaudet. Propterea patris sapiētia x̄ps Ihs cui⁹ delitiae sunt esse cū filijs hoīm. Sap. viij. Unūquēq; nostrū hodiernis verbis hortat. monet. i. perat. vt parat⁹ sit/ ⁊ eoz que extra se sunt curā deferat superfluā. **¶** Vade inq̄t in domū tuā quod fuit thema. Admonere putes x̄pm/ quid stas scrutās villas ⁊ rus/ eripe te velociter et vade. i. Reg. xxvij. **¶** Vade p̄acificē i domū tuā. Quia sicut auis trās migrans de nido suo varijs piculis exposita est/ sic vir qui relinq̄t suū locum/ Proverbioz. xxvij. **¶** Scōo qd stas periturus/ tuam pete alacriter domū. Deuter. vi. **¶** De ditaberis sedens in domo tua. quēadmodum helizeus sedebat in domo sua. **¶** Sedendo enim ⁊ quiescēdo s̄m p̄m/ anima fit prudens. Quidā vero nō in domo sed in montū mētis manent. **¶** Luce. viij. qz inter obscena viciorū cadauera volūtatur. **¶** Tertio quid extra stas te visurus domū ⁊ intra sagaciter tuā. Exodi. xvi. **¶** Maneat vnusquisq; apud semetipm nullus egrediat⁹ de loco suo. **¶** Hec tanta de domo moralis hominis p̄cepta sunt.

¶ **N**unc de adeūda iuxta anagogiaz beatifice dom⁹ habitatiōe/ quar tam ⁊ hāc supremā orōnem texturistilum admoūim⁹. et eam finire patimini precor/ finis est/ equanimit⁹ tolerate. **¶** Vade in domū tuam. **¶** Homo viator. homo terre incola/ homo qui pegrinans nō habes hic compositā ciuitatem vel domū manētem/ sed futurā inquiris. **¶** **¶** **E**ya rumpe morā. fugam p̄cipita/ non in viā terminū nō rapidis in fluctibz portū consti tue/ properat cursu vita citato ait tragic⁹ solq; in occasum volucer ruit/ ⁊ negligis tu tamen dissimulas/ et medio in itinere stratus iaces. vbi si te vicina dire mortis nox occupauerit/ hercle peristi. ⁊ de te tuas salute actum est. **¶** Age cur cessas? **¶** Quare fessū debilitatq; viatoris instar lentus vadis. **¶** **¶** **S**ed agnosco. paraliticus es. et dum niteris surgere/ in molimine primo relaberis. **¶** **¶** **T**ui equidē pars viuax est/ partem humor nimius carnalitatē paralyti mortificauit. **¶** **¶** **N**imitū si progredi nō va-

les/ tractus ad varia et tibi met oppositus. **¶** **¶** **V**ult inquit/ sapiens/ ⁊ nō vult piger. **¶** **¶** **N**ā dum viuuda pars volūtatis diuinorū capax/ sursum erigitur. a parte sensualitatis emortua deorsum trahit. ⁊ in ipso conatu humi p̄clius deprimi. **¶** **¶** **H**orare compassionem Virgilij quinto encid. propriū m̄. **¶** **¶** **Q**uali sepe vic deprensus in aggere serpens. **¶** **¶** **E**rea quem obliquū rota trāsijt. aut grauis ictu. **¶** **¶** **S**eminecē liquit saxo la cerumq; viator. **¶** **¶** **H**e quicq; longo fugiens dat corpore tortus. **¶** **¶** **P**arte feror/ ardensq; oculis/ et sibila colla. **¶** **¶** **A**rduus attollens/ pars vulnere clauda/ retentat. **¶** **¶** **A**erantem nodis/ seq; in sua membra plicantē. **¶** **¶** **H**ec ille. **¶** **¶** **S**perādum tamen est tibi consule ⁊ plena fide ante x̄pi pedes expositus. spiritalē ⁊ ideoq; nequissimā paralyti mitigari pete. **¶** **¶** **E**tenī liberari penitus/ nō est presentis vite. nisi quibz rarissime admodum cōcessum est. **¶** **¶** **D**ebinc exurge duplici amoris timorisq; stimulo p̄fossus/ spe salutis hilaris. ⁊ alacer caritate ac vade de virtute in virtutem/ donec videas deum deorū in syon/ que domus est beatitudis sempiternē. **¶** **¶** **A**uero fortassis vt verbo Boetij vtar velut ebrius quo tramite domū ⁊ reuertaris ignoras/ quo duce iter arripias/ ⁊ ad supremū qualē in domo quā queris conuersatiōem habiturus existas? **¶** **¶** **N**escis vero horū triū noticiā. si nō pigeat aduertere pauc⁹ edocebo. **¶** **¶** **E**t quis non alienū a proposito esset lactantij verba ponere/ sexto institutionū de limite/ bino/ salutis ⁊ interitus/ cōmodius reticere iudicans. **¶** **¶** **H**oc moneo vt verū ducem et vnicū habeas deum/ quemadmodū de populo israelitico in promissionis terrā proficiscente legitur. qd dominus sol⁹ dux eius fuit/ et propheta insinuās ductoris huius vtilitatē postq; dixerat. **¶** **¶** **D**omū in voluntate tua deduxisti me/ subiungit/ et cum gloria suscepisti me. **¶** **¶** **A**lius quidem ducere est ad quem spectat eterne domus glorie. **¶** **¶** **H**oc duce carpe viam/ nō quālibet sed quā propheta nō modo iuisse/ verum etiā cucurrisse gratulabat⁹ dicēs **¶** **¶** **V**i am mādatorum tuorū cucurri/ cōformiter ad sequens iussum christi. **¶** **¶** **S**i vis ad vitam ingredi serua mandata. **¶** **¶** **M**ath. xij. **¶** **¶** **A**b hac via q̄squis aberrauerit duce abiecto/ per abrupta vitiorum/ per lubrica/ petrosa/ per tenebrosa/ in inuia. et non in

Collatio

via. laxatur. impingitur. in baratri p̄cepto
ad vltimū deniq̄. ab illa domo q̄s lōgissi-
meraptus. de q̄ precipit x̄ps dicens **V**ade
in domū tuā. **V**eni quo pacto via! mā-
datorū pagrabitur. si nō agnoscat? **Q**uē-
admodū cognoscat nisi p̄scrutet? **Q**uali-
ter deniq̄ p̄scrutabit nisi scripturis hu-
iusmodi mandatorū exp̄ssissimis anim⁹
accōmodet? **Q**uāobzē propheta in psal-
mis plurimis/ tamen singulariter in illo.
Beati immaculati in via. aliō nihil agere
videtur q̄s aut orare intellectū vt discat mā-
data sua. aut beatos appellare q̄ mādata
eius scrutātur et exp̄runt. **U**nde beatū vi-
rum descripturus primū opus tam p̄cla-
rissimū posuit q̄ in lege domini fuit volū-
tas eius meditabit die ac nocte. **E**t alibi
Beatus homo quē tu erudieris dñe. et de
lege tua docueris eū. **Q**uis error. immo
quanta dementia ecclesiasticorū pegrinoꝝ
in domū beatitudinis (vt aiunt) vadenti-
um. qui ob lucrosas adinuētiōnes hoim
mandatorū dei p̄scrutatiōē despiciunt?
Apud quos nō animaduertit et animadu-
uerfa cōtemnitur/ christi auctoritas dicen-
tis. **S**ine causa colūt me/ docentes man-
data hoim et doctrinas. **M**atth. xv. **R**e-
spondeāt velim ecclesiastici viri/ sacre scri-
pture desertores/ q̄lem sibi in sua pegrina-
tione viā delegerint. **S**i seip̄os suam
q̄ prudentiā. fallūtur/ sapiētis dogma re-
linquentes. **F**ili ne innitaris prudentie
tue **P**rouerbioꝝ. iij. **E**t ibidem. xiiij. **E**st
via que videt homini iusta. nouissima ei⁹
ducūt ad mortem. **S**i ceterorū adinuē-
tiones hominū consecrātur/ parū prudē-
ter/ ne dixerim insipiet̄ agunt. **N**eq̄ enī
leges aut humane traditiōes quecūq̄/ ad
p̄spiciendā domus eterne viam sufficiūt
Alioquin aliā frustra daret legē deus/ hu-
mana ratōe superiorē **A**ffirmo qui oppo-
sitū asserunt errant. et in pelagianā herē-
sim palam incidūt. **E**t si quis diu solerter
q̄ indagauerit quātam de viā mādatoꝝ
dei noticiā obtineāt. tales solis hoim ad-
inuentōibz p̄scrutādis dediti/ de fide/
de peccatorū distinctiōne et quantitate/ si-
ue de beatitudie et ceteris/ puto mecū in B
immo cū veritate assentiet. **S**i viā mā-
datorū dei vt debēt erigūt/ reddāt nobis
rationē/ cur nō ea p̄scrutātur potiusq̄ hu-
mana. **V**ani homines promptā in ore ha-
bent ex **O**ratō respōsiōē. **C**iuēs ciuēs

querenda pecunia primū/ virtus post nu-
mos **P**aner insup alta mente repositū il-
lud **A**risto. **M**elius est paup̄em ditari. q̄s
philosophari. **V**oces iste. **R**. p. nō eccles-
iasticorū sunt/ sed agrestium hominū/ terre-
nisq̄ inbiantū. **A**sto excuset quosdā vt
cunq̄/ paup̄tas. **N**eq̄ enī om̄es damna-
mus/ theologiā nō studentes. vt mercato-
res. artiū mechanicarū artifices. **I**temq̄
alios plurimos. **S**ed interrogo q̄d eccle-
siasticus respōdebit: qui beneficijs copio-
se ditatus est. aut q̄ aliunde diues/ benefi-
ciari desiderat: q̄d religiosi amplissimis
redditi⁹ locupletati: quid postremo om-
nes quos alia vrgens decētiō occupatō
nō detinet/ quorū nō est tantūmodo se s̄
alios in viam mandatorū dei deducere?
At cum ratōem asserre enīsi fuerint an ta-
lis sit que eos graui culpe non cōdemnet
ipsi viderint/ fateor nō video. **H**oc vni vi-
deo/ tutius salubriusq̄ et viris ecclesiasti-
cis dignius esse theologie studiū atq̄ abs-
q̄ suspitōe cupiditatis modice fidei et p̄-
ue spei remoti. **E**t certe/ alia nulla vt ista
scientia/ est hominū directiua incitatiua:
q̄ ad sanctos mores/ viciorū coercitiua et
ad suā felicitatis domū cōpendiosiori tra-
mite perductiua. **N**on aspernandū est tes-
timoniū **E**ccl̄iast. xxiij. **Q**ui opantur in
me/ nō peccabūt/ qui elucidant inuitam
eternā habebūt. **O**diū ergo et raritas p̄-
scrutantiū legem dñi/ signū est paucitatis
saluandorū et modice fidei/ in multis ec-
clesiasticis rectoribus. et nō tantūmodo si-
gnū sed causa etiā. **Q**uo p̄tra hoc interi-
grande solaciū est abiectiō et inopie theo-
logorū/ q̄ salutis viā noscunt q̄ deū ducē
assidue in viā pegrinatōnis sue loquentē
audiunt. **V**etus namq̄ **L**aberij p̄ouer-
biū est in saturnalib⁹ a macrobio posituz
Comes faciūdis in viā p̄ vehiculo **E**t q̄s
est deo in sacra scriptura loquente comes
faciūdis? **E**t hoc nō parū existimabar sa-
piens. **S**apientie. viij. **E**rit allocutio co-
gitatōis et tedij mei. **E**t infra **I**ntrans in
domū meā requiescā cum illa. **N**on enim
habet amaritudinē cōuersatio eius. **E**t
Letex q̄spreclara hominis laus est q̄ ves-
re dicere potest apud semetip̄m pro laude
sua illud quod dicere luciliū **S**eneca mo-
uerat de naturalib⁹ questionibz lib. x. **E**go
liberalib⁹ studijs me tradidi q̄uis paup̄-
tas alias inuaderet et ingeniū obduraret/

y vbi p̄sens studij precij est ad gratuita car-
 mina defleri me ad salutare studij me cō-
 tuli. **I**nlexeristi arbitror quis tibi in-
 tuam felicitatis domū vadenti/ dur se q̄n-
 dus est/ quia dñs solus nō mūdus qui ce-
 cus est. nō diabolus fraude plenus. non
 brutalis appetit⁹ pessime lasciuēs petu-
 lans atq; dissolutus. **A**duertisti preterea
 qualis via vadēda tenendaq; est. qz man-
 datorū dei. nō via hominū humanaz ve
 adinventionū. **F**elicē te/ si credideris. me
 autē in dño gloriabundū si orans exora-
 uerim. **E**t si effeci/ magna documētoz fa-
 sce liberatus sum. **N**am de reliquis modo
 videlicet ambulandi. de hospitij societa-
 tisq; electōne. de vie tolerantia et similibz
 scrutatio mādatorū dei/ te reddet prouidū
 sagacem doctissimū. **P**ostremo illō vñū
 de domus in quā vadis conditōne/ p̄sua-
 sum habeto. **N**ā nisi auro gēmis veradi-
 cantibz/ sed materie celestis p̄ciositate esse
 compositā. **Q**uius incole/ nō gule/ nō vo-
 luptatibus carnis ve illecebris vacāt. **E**t
 nim dom⁹ talis porcorū esset nō hominū
Et ita: quia homo qui dicit prestātissi-
 mā hominis naturā eam supra porcinos
 affectus nō collocat neq; nobilitat. **Q**uo
 pacto? **Q**uia si vocē porco prestiteris. nō
 aliud ab istis p̄ summa iocūditate req̄ret.
Qualis ergo beatorū felicitas est? sanctis-
 sima prozura iocundissima et dignissima
 que in opatiōe optima/ optime potentie
 respectu obiecti optimi que de⁹ est reponi-
 tur. **Q**ue operatio optima est? **C**ōtempla-
 tio diuinitat⁹ intuitiua cū quietatiua ei⁹
 fruitiōe. **Q**ue optime hoīs potentie? **I**n-
 tellectus et volūtas. **Q**uāobrem? **Q**uia ip-
 se nos sup̄ bruta sole eleuāt et dei capaces
 efficiūt. **Q**uid de potentij sensitijus? **N**ū-
 quid saltem ipse voluptatibz p̄fruent⁹ pro-
 prijs in obiectis? **N**inime. **Q**ue ratio?
Prius enī aquā igni copulabis et incom-
 possibilia chimere mēbra cōpones. q̄s cū
 voluptate felicitatē consocias. **Q**uare sic?
Gustato quippe spiritu desipit om̄is ca-
 ro. **Q**uare necesse est/ superiorū potentiarū
 delectatōem/ illā que inferior est extingue-
 re/ qm̄ in eis ex superiorū felicitate/ incom-
 pabiliter amplior q̄s ex eorū obiectis pro-
 prijs accrescit iocūditas. **E**t quo videri
 potest maiorē esse delectatiōem in sensibz
 beatorū/ q̄s sit dolorū acerbitas in corpe
 damnatorū. **I**n hoc autē loco grauissi-

me inculpādus est. **A**nicēna qui. ix. meta-
 phi. sue vltime posuit qz sapientibz theo-
 logis/ multo magis cupiditatis sit ad cō-
 sequendū felicitatē aīarum q̄ est iuncta
 prime veritati q̄s corporū. **A**b illo tamen
 porcino machometi sui paradiso nō seq̄-
 strauit sententiā. **T**e autē interrogovir di-
 sciplinaz p̄fica eruditōe plenus. si hoies
 immortales/ esu et potu delectabūt in ore
Fateris. **E**t surient ergo et sitient necesse est
 et tāto intēsius quāto eis intensiores tri-
 buis delectatōes. delectatio enī p̄portōna
 tur appetitui. **Q**uod si ita est comedere et
 bibere ampli⁹ cōueniet. **V**entres idcirco
 incompatibiliter capaciores et turgidiores
 q̄s nūc habere fieri q̄s sine terminatiōe au-
 gmētū ad qd ordinat comestio. **E**t pudet
 et dicam/ egestiones insup fetulentiori cu-
 mulo in illa beatitudinis domo cōgerere
 oportebit. **V**enuo. si virgines plimas
 habet vnus vir. cur nō plurimos similē
 viros mulier vna? **Q**ue si generēt. im-
 moderatissime erit filiorū procreatō. **S**i a ge-
 neratiōe vacant. pari modo a libidinosa
 copulatiōe. alioquin illic et nature ordo
 puerteret/ q̄ ex illa erigit copula/ generatiō
 nem/ et impotētia sue virtutis generatiue
 cōiunctur que appositis om̄ibus ad ge-
 neratiōem futurā sufficientibz illic suo ca-
 ret effectu. **P**orro reprobatōe indignū
 iudico/ qz angelorū felicitatē/ in coquoz
 pincernarū et prostibulorū scortoz q̄s of-
 ficia redigitis. **Q**uanto rectius est hoies
 ad simile angelorū felicitatē sublimādos
 asserere cū christo dicēte/ in resurrectōe ne-
 qz nubent neqz nubent. sed erūt sicut an-
 geli dei. **M**ath. xij. **E**t vbi inq̄es erūt si-
 cut angeli? **I**n illa equidē beatitudis do-
 mo/ ad quā pegrinatio nostra tendit/ ad
 quā nisi infelicissimi sumus et in mala ho-
 ra progeniti/ totā vite labentis viam totā
 anime intentōem ordinam⁹. ad quā inui-
 tat x̄ps quēlibet qui salutē affectat suam.
Vade inquit in domū tuam. q̄ fuerūt. et c.
In q̄bus verbis arbitret quilibet x̄pm
 ad se sermonē hunc dirigere. vade citius
 ne torpescas. vade letus ne pavesce per sa-
 lutis semitas. **P**ro primo. primi Regū. ij.
Festina velociter ne steteris. **E**t puer. vi.
Vade o piger ad formicā et considera vi-
 as eius et disce sapientiam. vt videlicet pi-
 gritiam ignauiamq; deuities. **P**ro altero
 imitare philippum vel eunuchū qui ibat

Sermo in sollemnitate

gaudens p viam suā. Actu. viij. Et pphes/
tam audi canentē. In domū dñi letantes
ibimus. ¶ Deinde scō. In domū hanc
accelera. In domū hanc ppera. vbi nulla
calamitas. In illā itaq; domū cui? si no?
men petis rñder Jacob Scñ. xxxv. Nomē
loci illius dom? dei. Et. xxviii. eiusde; Ue
re non est hic aliud nisi dom? dei z porta
celi. Si eius conditōes p̄quiris. opulē
tissima est. in ps. Gloria et diuitie in do/
mo eius. Rursus speciosa est. Ob hoc ps
Dñe dilexi decore domus tue. Porro lau
dibas in sonat. in ps. Beati qui habitāt
in domo tua dñe. zc. Deniq; omnē homi
nis appetitū p̄fecta satietate delectat. In
ps. Inebriabūtur ab vbertate dom? tue
et torrente voluptat; tue potabis eos. Et
iterum. Replebimur in bonis dom? tue.
¶ Finaliter tertio tuaz pete mansionē. tu
am pete portiōem que est felix paternitas
vt scz mansio tua sit in domo eterne retrī/
burōnis cum psal. Unā petū a dño hanc
requirā vt inhabitē in domo domini. zc.
Portio quoq; in terra viuentiū/ quā nos
adire prospero imp̄turbatoq; cursu/ p̄s/
ter summus illa in domo paterfamilias
domin? noster Jesus xps Amen. **Finis**

2 Sermo eiusde; de omnibus sanctis.

Exultabunt sancti in gloria.
letabūtur in cubilibus suis
Originaliter psal. cclix. Sol
letantib; sanctis z exultantib;
in gloria. Quid sup̄est (o do
ctissimi viri patres z fratres) nisi satagere
talem habere deuotionē/ vt eis intercedē
tibus ad eorū puenire mereamur societa/
tem. quoniā nō habem? hic ciuitatē ma
nentē sed futurā inq̄rimus. ¶ Si naturale
est exulib? a patria sua/ q; nescio que dul/
cedo cūctos allicit sermone de ea z frequē/
ter facere z cupidius audire. nos a tali pa
tria tales exules. nōne multo amplius id
ipm agere natura stimulantē cōp̄ellimur
Suspirem? igit ad celestia vt ibi nostra
sint corda vbi vera sunt gaudia/ vbi ciues
sanctoꝝ habitant et domestici dei/ p̄s/
lantes aduentū nostrū/ et ad adiutorium
promptissimi/ tātmōdo nō obsurdesca/
mus vocātibus/ nō repellam? adiutores
adeamus poti? illuc deuotōis pedib? In
terpellantes in primis te reginā celozū. te

dominā angelozū/ qua aperiente pro no/
bis os illud benedicū/ os plenū gratiaz
protinus orabūt sancti/ sancteq; omnes
Quibus in p̄mune orātibus/ quo pacto
formidabim? de repulsa? Eya aduocata
nostra/ illud os gloriosissimū p nobis ape
ri ad orandū/ quēadmodū in hac die so/
lemnitatis z leticie nostra aperim? ad te sa
lutandū dicentes. Ave gratia plenaz.
¶ Exultabūt sancti in gloria / letabūtur in
cubilibus suis. Collaudaturi sanctos san
ctasq; om̄s/ vt z debitus eis honor fiat a
nobis/ ac vicissim sua nos intercessio ad/
iuuet. vt demū ad imitandū eos / sua nos
exempla alacriores efficiāt. (Iste enī tres
sunt p̄sentis institute celebritatis rōnes)
proponim? verbū prophetici carminis.
Exultabunt sancti in gloria letabūtur in
cubilibus suis. ¶ Et quidē ipse phus in
expiētie naturalis schola versatus/ tra/
dit in rhetozicis q; delectatiōez om̄ia pro
sequūtur. et gratia ipius delectari/ appe/
tunt delectari. nec semel in hāc cadit sentē
tiam. Nihilomin? idem duas leticie vt de
lectatiōis species cōdidit. Unā que est stu
diosozū. puram. laudabilem. tranquillā.
diurnā. Dicest illud q; phia admirabi
les habet delectatiōes firmitate z puritate
Alterā dat que a vitiosis vitam pecuduz
eligenrib; inq̄ritur. et hec feda/ turpis/
inq̄eta/ breuis/ nocitura/ qualis fuit sar/
dinapali. ¶ Hanc leticiarū varietatē/ lo/
cis plurimis scriptura sacra nō siluit. Le
tamini inquit iusti in dño/ ecce bonā leti
ciam. Audi malā. In maleficijs suis letifi
cant regem. Et talia sine numero posuit
sacra scriptura. Duo proportionabilī cu
bilia eadem sacra scriptura cōdistinguit/
prohibēs vnū per os pauli. Non in cubi
libus inq̄t et impudicijs. Duo plecto
verbo/ lumen ecclesie. Augustinus cōuer
sus est. Laudat alterā in canticis dicens
In cubilibus z in hortis aromātū. Dabz
quippe leticiaz exultatio viciosa/ probro
sum vitiosumq; cubiculū. sancta vero san
ctū/ quale notant verba thematis. Exul/
tabūt sancti in gloria letabūtur in cubili
bus suis. Poterat fortasse ambiguū esse
de qua leticia de quib; ye cubilib; intelli/
geret propheta si dixisset. Exultabunt in
gloria/ letabūtur in cubilibus suis. Nūc
autē cum addidit sancti. om̄is scrupulus
dubietatis ablatu; est. quoniā sanctorū